

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Kerepesi-ut 26.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:
Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A BUDAPESTI NAPLÓ

Budapest és vidéken egyaránt
egyes számonként 2 krajcár

Az előfizetési díj az eddiginek fele:

7 frt helyett 7 korona félévre
3 frt 50 helyett 3 kor. 50 fill. negyed évre
1 frt 20 helyett 1 kor. 20 fill. egy óra

Szalunkulacsok.

Budapest, január 11.

(v.) Három előkelő idegen járt ma az országházában: angol emberek, akik politikai tanulmányuton vannak. Nem amolyan közönséges globetrotterek, akik azért nevezik magukat földgömbtáposoknak, mert csupán unalmuk elűzése végett járnak-kelnek idegen helyeken. Hanem komoly politikusok, akik ahol megfordulnak, ott tanulni is akarnak, még pedig vagy olyat, amit otthon is jó lenne utánozni, vagy olyat, amiről otthon is jó lenne leszokni. Ez a három angol ur hosszabb beszélgetett Kossuth Ferenczel és gróf Tisza Istvánnal. Aztán odébállottak egy házzal, mintha minden látnivalót láttak, minden tapasztaltnivalót tapasztaltak volna. Pedig ezért ugyan kar volt idefáradniok. Mert ellenzéki vezért, akinek pártja van és kormányelnököt, akinek többsége van, találnak ők otthon is, egyebütt is. A magyar közélet igazi specialitásait, amiknek megismerése végett érdemes idefáradni, nem mutatták meg nekik.

Ha közönséges turista vetődik közbénk és emlékül valami magyar különlegességet óhajt magával vinni, majolikából készült szalunkulacsot vásároltatnak vele. A magyar

politikának is vannak ilyen szalunkulacsai, amiket csakis magyar földön találhatni. S kárba veszett minden politikai tanulmányutazónak ideje, pénze és fáradsága, ha elhagyja országunkat a nélkül, hogy a hazai közélet e specialitásaival megismerkedett volna. A mi három angolunk, ha tudna magyarul, a mai estlapokban azt olvashatta volna, hogy Nagyikindán nemzetipárti programmal fellép gróf Zichy Vladimir. S ha a három angol e hír láttára azt kérdezné, mi hát a tartalma a nemzeti párt programjának, akkor a Kárpátok és az Adria közt senki erre felelni nem tudna. Mert gróf Apponyi Albertnek és személyes híveinek a többségből való kivonulása óta nemzeti párt ugyan van, de nemzeti párt-programm nincs. Ime, az első politikai szalunkulacs.

Gróf Zichy Vladimir ur tehát olyan program alapján keresi egy választókerület bizalmát, amely nincs. Maga gróf Apponyi a képviselőházban már az ellenzéki padokról hirdette, hogy a Tisza-kabinet programját helyesnek és jónak tartja, mert hiszen e program előterjesztése után is tagja maradt még a szabadelvűpártnak, amivel elismerte, hogy azt kielégítő alapul ismeri el az ország kormányzása számára. Ugyancsak gróf Apponyi ugyanabban a beszédében kilépése egyetlen okául a párhuzamos ülések után elkövetett házszabálysértést jelölte meg. És amikor a kettős ülések dolgában hozott határozatát a Ház visszavonta, és Apponyi a házszabálysértés jóvátetele után sem vonult ismét vissza a szabadelvűpárt kötelékébe, akkor most már állandósított különállásának okadatolására megint nem adott programot, hanem csak annyit mondott, hogy politikai velekedését az ország közdolgai s a pártviszonyok felől majd kedvezőbb körülmények közt fogja a nyilvánosság elé bocsátani. Így ala-

kult át gróf Apponyi Albert csoportja olyan ellenzéki párttá, amelynek programja nincs. Ez a párt a Tisza-kabinet kormányprogramját jónak és célszerűnek találta, mikor még a többség kötelékében tartózkodott. Márholnapra tehát e programot leszólnia és a lábai alól elrugnia nem lehetett. De nem lehetett más programot sem hirdetni, mert mivel adhatta volna okát annak, hogy ma jobb politikát követel annál, amelyet tegnap még az ország színe előtt elég jónak vett. Több mint bizonyos, hogy az új program már ott van a gróf Apponyi Albert kabátjázsebében, talán ugyanabban, amely sehogysem akarta magából kiadni a hadiparancs dolgában a fejedelemezhez intézendő felirattal. Ámde az új programot ez a mostani sors nem fenyegeti. Kijön az még abból a kabátzsebből, mielőtt beállnak a „kedvező körülmények”. Ezek pedig akkor következnek be, mire elmosódik a közvéleményben annak az emlékezete, hogy gróf Apponyi Albert a Tisza István programját valamikor nemcsak elfogadhatónak tartotta, hanem el is fogadta.

Ennek a politikai szalunkulacsnak megvan aztán a pendantja is. Az ellenzéki pártot, amelynek programja nincs, érdekesen egészíti ki a magyar politikai műipar másik specialitása: az az ellenzéki pártvezér, akinek viszont programja van, de pártja nincs. Ilyet se találni egyebütt széles e világon; s ennek a megszemlélése végett is érdemes a politikai tanulmányutazónak Magyarországra jönniök. Ez a másik specialitás senki más, mint báró Bánffy Dezső. Ha az idealizmus jórészt naivságot jelent (aminthogy jelenti is), akkor mostanában kiderült, hogy Bánffy és Apponyi közül báró Bánffy Dezső a naivabbik idealista. Nagy szorgalommal és sok lelkesedéssel eszelt ki

TÁRCA

Dézsás oláhok.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Zöldi Márton.

Az öreg Dimitru fiával, Tógyerrel járt dézsákat árulni az Alföldre. Az ilyen dézsásárulás az őskori eszerekedőssé szellemében történik. A dézsás oláh buzát kap a porikájáért. Ugyanannyit, amilyen a dézsás ürmértéke. A számítás egyszerű: az alföldi magyar körülbelül tízszeresen fizeti tul a dézsát. De nem bánja. A buza, ha jó idő jár, bőven terem, a dézsát ellenben furni-fárgani kell. Azonkívül helybe szállítani. Aztán meg, hadd boldoguljon a szegény oláh, kinek még csak eszmáira se telik. Téli-nyárion boeskorban jár.

Dimitru három apró, hosszú sörényű lóra csomagolta a különböző nagyságu dézsákat, mikor a havasi oláh faluból szokott útjára indult. Fia, noha már rég elnyűtte gyermekboeskorait, gyámoltalan kamasz maradt. Igazi kedve csak az evéshez és alváshoz volt. Nagyon szeretett pauszakodni, sopánkodni. Különösen ha a szalonna étvágyával fordított arányt mutatott. Ilyenkor még istenkáromlásra is veszedelmes hajlamot mutatott:

— Hej, Isten, Isten, hát már enni se adsz eleget? — mondogatta elég sűrűn.

Apja, az öreg Dimitru sohasem hagyta szó nélkül az ilyen isentelen kifakadásokat.

— Fogd be a szádat, te főkegyelmű, az Isten lejjobban tudja, hogy mit tesz. Számon tartja minden embernek a gyomrát. Meghallja a leghallkább korgást is.

De azon a nyári estén, mikor a végtelen körszemléli réten vezettek keresztül a dézsaszállítmányt, mintha a jó Isten füle mellett eres-

tette volna el a Tógyer üres gyomrának tompa moráját. Ezen a napon, s itt igazságot kell Tógyernek szolgáltatnunk, nem evett egyebet két zöld paprikánál. Igaz, hogy magostul-csutkástul ette meg, de aki Tógyer gyomorviszonyaival, nevezetesen étvágyával csak némi ösmeretségben állott, az habozás nélkül megállapíthatta, hogy Tógyer ez alkalommal jog szerint morgott és korgott.

— S ma nem is érünk faluba — nyögte kinosan.

Az öreg Dimitru ezt kénytelen volt helybenhagyni.

— Bizony, holnap délnél előbb nem eszünk. Akkor leszünk Kétegyháza.

— Nohát — mondotta Tógyer rendületlen meggyőződéssel — akkor nem is gondol ránk az Isten.

Dimitru úgy tett, mintha nem hallotta volna ezt a kifakadást. Helyezte kényelmesen le. A funak ad hoc igazsa volt. Vagy legalább úgy látszott, mintha igazsa lenne. Ez nem jó dolog, gondolta az öreg Dimitru, az ilyesmi isentelenséghez vezet, amitől Isten óvjon mindenkit, különösen minden szegény embert. A gazdag ember, okoskodott Dimitru, még csak el tud valahogy lenni Isten nélkül. Segít magán így vagy úgy, fizet a pópának, hogy imádkozzék, építet templomot, klastromot, amivel megint beheljezi magát a jó Istené, akinek az ilyen dolgok ingere vannak. De a szegény ember csak türellemmel, alázatossággal tud magának helyet szorítani Isten kegyelmében. De bonnan vegyen szegény Tógyer türelmet és alázatosságot, mikor olyan éhes, mint a farkas, s olyan falánk, mint a disznó...

Ilyen gondolatokkal vesződve haladt Dimitru a dézsás lovak mellett a nagy alföldi réten. Az est leszállt, a vízi és egyéb szárnyasok már elűltek. A rengeteg csöndességet még egy kuvasz

vakkantása sem zavarta. Csak az éhes Tógyer sóhajtott koronként igen keservesen.

Dimitru folytatta okoskodását az isteni beavatkozással.

— Hej, haj, — mondogatta magában — milyen jó is lenne, ha az Isten most csodát tenne. Hiszen tehet. Olyat, amilyet akar. A szemöldökét sem kell megrándítani miatta.

Dimitru a maga részéről nem kívánt valami különös csodát, csak olyan közönségest. Megelégedett volna, ha valamelyik zsembék mögül ételtal bukkanna elő. Teszem, egy kis puliszka, egy kis málé, egy kis szalonna vagy oldalas, hozzá egy kis buzapálínka. Ezt is csak azért, hogy ez a Tógyer ne morogjon, hogy ne járjon az a falánk szája, hogy azon át az isentelenség ne lopódzék be a szívébe.

Hát bizony ennyit, gondolta Dimitru, meg is tehetne a jó Isten. Nem is tudta megérteni, hogy mért nem teszi meg. Dehát hogy is tudná ő, az együgyű, buta ember megérteni, hogy mit és mért tesz az Isten. Hiszen azt, ha igazában vesszük, még a pápa sem tudja. De azért azt a csodát mégis megtehetné. Hiszen annyi csodát tett már, hogy egygyel több, számba se jön nála.

Eppen ehhez a gondolathoz ért, mikor a közeli nádas szélén egy félig elaludt pásztortűzet pillantott meg. Önkéntelenül arra terelte a lovakat. Alig tett néhány lépést, mikor látta, hogy a szalmatűz mögül egy hórihorgas 5-sz alak emelkedik fel, aztán úgy tűz lépséről rájuk szól:

— Hé, hányan vagytok?

— Ketten, — válaszolt Dimitru, — én meg a fiam, a Tógyer.

— Nohát, — mondotta a pásztoremberkülsejű magas alak — kár, hogy nem vagytok többen. Úljatok ide a tűzhöz, pirítsatok kenyeret, süssetek szalonnát. Van elég mindenből. Egyetek, amennyi belétek fér. A kulcs is ott van a sábkoborban. Aztán várjátok, míg visszajövök.

Elment. Tógyer nem várt további kínálást.

és tákol össze Bánffy Dezső egy új programot. Összehordott benne minden szépet és minden jót, kiengesztelte benne a 48-as szellemet a 67-iki közjogi alappal s megmutatta, hogy ez a kettő gyönyörűen tud egymáshoz illeszkedni — legalább a papíron. Aztán kitűzte az új programlobogót és várta a hívek önkéntes csatlakozását, amint az új boltos várja a vevők seregését, mihelyt cégérét kitette. Várta sokáig; s mikor türelme fogytán volt, akkor utnak indult toborzani. De úgy járt, mint hajdanában a verbunkos, akinek sokan élveztek a muzsikáját, sokan bámulták a délceg táncát, sokan ittak a borából, de felsapni hajh, csak átkozottul kevesen akartak. De azért Bánffy csak egyre lengeli zászlaját s folytatja toborzását. Ez az ember, akit épp Apponyiék mondtak megátalkodott cinikusnak, hisz az eszmék erejében és a politikai elhatározások önzetlen tisztaságában. Csinált egy szép programot s tehát szentül meg van győződve, hogy lesz nagy pártja is. Lám, az idealizmusáról híres Apponyi kevésbé naiv nálánál. Öneki első sorban arra volt gondja, hogy legyen pártja. Nyilván azt gondolta, hogy akinek a jó isten pártot ad, annak majd programot is ad hozzá. Ebben a felfogásban kevesebb az ideális lendület, de annál több benne a rideg gyakorlatiasság.

A harmadik szalonkulacs pedig az, hogy aki pártot kaparintott magának program nélkül, a politikai idealizmus sepleltlen apostolául szerepel e hazában s kacajba fuló ellentmondás nélkül hirdetheti, hogy nem szabad visszatérnie a hatalomra ama férfi politikai szellemének, aki azt hiszi és valija, hogy nemes eszméktől duzzadó programmal még lehet nálunk pártot toborozni.

Ha a magyar közélet e specialitásait nem mutatták meg a három angol vendégnek, akkor kérjék vissza pénzüket a Cooke-féle utazási irodától, amely bizony erősen fel tudná pezsdíteni az idegenforgalmat, ha külföldi lapokban a politikai turisták figyelmét Magyarország e politikai különlegességeire felhívna.

Megvan az első szakasz.

Budapest, január 11.

Lovász Márton akart sürgősen interpellálni, de mindjárt nem tartotta interpellációját olyan

sürgősnek, mikor megtudta, hogy gróf Apponyi Albertnek is van valami sürgős kérdése. Lovász azt akarta felpanaszolni, hogy a póttartalékosokkal a családfenntartókat is behívják, de ezt most már holnapra halasztotta. Ugy gondolkodott, hogy jusson másnapra is valami. A mai napra elég Apponyi, kivált mintán a katonai büntető-perrendtartás ügyében kér tájékoztatást a kormánytól. Hátha kipattan a dologból egy kis szenzáció!

Az ülés aztán az Apponyi interpellációjára való várakozással telt el.

Háromnegyed háromig, amikor az interpelláció idejét kitűzték, az első szakaszhoz feliratkozott szónokok sora kimerült. A néppárti Udvarý Ferencen kívül Okolicsányi László, Lovász Márton és Holló Lajos beszéltek a szakaszhoz, aztán a vitát be lehetett rekészteni. S még egy záróbeszédre is telt az időből. Ugron Gábornak kellett a maga határozati javaslatát újból megokolnia s hihetetlenül dühbe jött, mert azt a határozati javaslatot — senki sem támadta meg. Mit? Még szóra sem méltatják? Annyira bántotta ez, hogy valósággal tűzhányóvá változott selöntötte haragjával a jelenlevőket s a távollevőket egyaránt. Ezzel aztán mégis sikerült megszólaltatnia a miniszterelnököt, aki kegyetlen hidegséggel jegyezte meg, hogy Ugron beszédében nem talált semmi újat s éppen azért nem is tartotta szükségesnek, hogy fölszöveges beszéddel segítsen az obstrukciónak.

Most már a sürgős interpellációra került volna a sor, de mikor az elnök a következő ülés napirendjére nézve tett propozíciót, váratlanul föl-emelkedett Kossuth Ferenc s kérdést intézett a kormányhoz, hogy mikor szándékozik napirendre tűzni a tisztviselők fizetésének javítására vonatkozó törvényjavaslatot? Kossuth nagyon röviden okolta meg kérdését, de az obstruktoroknak egy másodperc is elég volt, hogy Kossuth kérdését meggyanúsítsák. Összebujtak s noha suttogtak, mégis kihangzott megjegyzésük:

— Ez megrendelt kérdés!

S a másik pillanatban az egész kis tábor egységes volt a taktikában. Ők helyeselték leghangosabban Kossuth szavait, sőt ráduplázták:

— A tisztviselők dolga a legsürgősebb!

— Tűzzük ki a javaslatot holnapra!

— Gyalázat, hogy megvárattuk a tisztviselőket!

S nagyon meg voltak magukkal elégedve, hogy ezzel a taktikával elhárították fejkükről a tisztviselők haragját. Okolicsányi László még külön is kérte, hogy a két katonai javaslat között intézzék el a tisztviselők javaslatát. De az obstruk-

torok tévedtek a helyzet megítélésében. Ezuttal nem arról volt szó, hogy a megvárakoztatott tisztviselőket az obstrukció ellen sorakoztassák. Komolyabb nyilatkozat volt a cél. Mostanában sokat hangoztatják, hogy a delegációkat januárban össze kell hívni s baj lesz belőle, ha Tisza addig sem tudja tétő alá hozni a katonai javaslatokat. Tisza István miniszterelnök pedig erre a legendára akart feladni. Kossuth kérdésének ötletéből tehát kijelentette, hogy a két katonai javaslat elintézésé előtt a delegációkat még abban az esetben sem fogják összehívni, ha az obstrukció elhárítása a delegációnak adott kéthavi indennitás meghosszabbítását tenné szükségessé. S a két katonai javaslat után még a tisztviselőkre vonatkozó javaslatot is elintézik, mert ez is sürgősebb, mint a delegáció. Amit ilyenformán a jövőendő munkarendről megtudtunk, az a következő: a delegációk összehívásának szüksége nem ok a kormány türelmetlenségére s a katonai javaslatokat letárgyalatja, ha akármennyig húzódnék is el, sőt a megobstruált javaslatok után még a tisztviselőket is hajlandó kielégíteni, mielőtt a delegációkat összehívja. S e szerint az obstrukció ne áltassa magát azzal a hittel, hogy nyert ügye lehet, ha a tárgyalás elhúzásával a delegációk összehívását kitolhatja. Nem olyan sietős a delegáció s előbb még a tisztviselők dolga is rendbejöhethet.

Ez a jelenet különben szinte érdekesebb volt, mint az ülés végére jelzett szenzáció. Gróf Apponyi Albert interpellációját s a miniszterelnök válasza, ha lényegében jelentős volt is, külső befolyásában igen csöndes volt. Apponyi és Tisza már az ülés elején megbeszélte egymás között az interpelláció anyagát s Apponyi aztán eltávozott, az ülés végéig nem is mutatkozott. Lehet, hogy a miniszterelnöktől kapott felvilágosítás után át is dolgozta interpellációját. Talán így lett a kérdés és a válasz csöndesebb és összehangosabb. Faktum azonban, hogy a sürgős interpelláció nem lett bomba, mint az obstruktorok remélték, s a miniszterelnök válaszával egyetemben csak illetékes megcáfolása volt a bécsi sajtó riasztó hírének, mintha a katonai büntető-perrendtartásra vonatkozó tárgyalások a magyar nemzeti követelések miatt zátonyra jutottak volna. Apponyi tárgyaláson szövegezte meg kérdését és Tisza röviden azt felelte, hogy egyelőre a magyar kormány még csak a saját körében tárgyal, álláspontját tehát az osztrák kormány még nem is ismerheti, tehát vissza sem utasíthatja. Ez kategórikus cáfolat s Apponyi meg is nyugodott benne. A bécsi sajtó híresztelésének cáfolatán felül Tisza is, Apponyi

Az első három karaj kenyeret pirítatlanul kebelezte be. Csak aztán látott neki a szalonasztásnak. A vén Dimitru pedig minden falat után hányta magára a keresztet. Ilyen prompt az Isten sohasem teljesítette a kívánságát. Mondogatta is a fiának:

— Látod, látod, Tógyer.

Tógyer a maga részéről nem látott egyebet, mint kenyeret és szalonnát. Az ő számára ezen a kerek világon semmi egyéb érdekes nem létezett. Mi is kell ezenkívül? Egy kis boroska. Hát az is volt. Az öreg Dimitru előhozta a borkorból, ivott és kínálta a fiát.

— Így, de előbb töröld meg a szád az ingujjaddal. Tanulj, fiam, emberséget. A kulacsból nem szabad zsíros szájjal inni. Az istentelenség.

Tógyer megfogadta az atyai intelmet s derekasan megtörölte a száját. Aztán ivott, csak úgy apró kortyokban, hogy tovább tartson az élvezet.

Jó másfél óráig tartott a lakmazás. Tógyer már csak fohagyomát rágesált, aztán hanyattfeküdt a fűben és aludni készült.

Ekkor érkezett vissza a vendéglátó pásztor-ember. Ötödmagával jött. A többinél fegyver volt. Dimitru tisztában volt, hogy miféle emberek. Betyárok. Csöppet se bánta. Tudta, hogy azoktól neki nem kell félni. Levett kalappal köszöntötte őket. Ugy, ahogy a tekintetes urakat szokták. Itt a pusztán ők a tekintetes urak. Mikor közelebb jöttek, látta, hogy egy beteg, sobesült embert emelnek. Egyikük megszólította:

— Hé, jó ember, a lovsádra szükségünk lenne. Megfizetünk érte urasan. Ezt a beteg pajtást viszed el rajtuk a Forgó-eszárdába.

Dimitru kissé szabódott.

— Megtenném, szívesen megtenném, de mit csináljak a dézsákkal? Ha uthagynom, ellopják.

— Nohát megveszem a dézsákat. Elég értük negyven pengő?

— Elég, sok, nagyon sok, huszonöt is sok...

— Nem alkuszunk, itt a negyven pengő. Előre, igazítsd meg a kantárt. Majd két szűrből ágyat csinálunk, egy viszszük a beteget. Előre!

Megtörtént. Eljűlattan két órákor ott voltak a Forgó-eszárdában s Dimitru negyven forinttal a zsebében feküdt le az istállóban a pusztá szénára a fiával, Tógyerrel együtt.

Dicsőekedtet is fennen!

— Látod, Tógyer, ilyen az Isten. Nem éri azt utól a mi eszünk soha. Ő tudja, csakis ő, hogy minek teremtett betyárokat. De nagyon jól tette, hogy teremtette. Áldassék szent neve!

Tógyer kénytelen volt helybenhagyni apja minden állítását. Ezen az éjszakán ő is nagyon megtért Istenhez s elhatározta, hogy soha el nem tér tőle, ha mindig ilyen jól megy a dolga. Azzal elaludt.

Hajnalbaan egy iszonyú fűtés a homlokán ébresztette fel. Egészen belekábult. Mikor magához tért, apjának kétségbeesett jajkiáltásait hallotta.

— Majd megfojtott a tolvaj! A pénzt elveszté! Mind elveszté! A negyven forintot is, a többi is. Jaj nekem! Jaj a maradékoknak is!

Tógyer felkelt s látta, hogy apja az istálló-küszöb előtt guggol és sir. Nagy könnyeseppek peregetek végig a barázdás arcon. Odament hozzá s kérdezte:

— Mi bajod, apuskám?

— Megölték, kirabolták. Nem azok, egy másik, egy bunyevás. Jaj, jaj, meghalok! A torkomat fogta. Végem van. Oda a pénz!...

Tógyer letérdelt apja mellé. Lassan, gyöngéden föllemelte.

— Látod, apuskám, mégse nézett rák az Isten.

Az öreg Dimitru kétségbeesetten csapkodta össze a kezét.

— Nézett, nézett egy darabig, aztán megint nem nézett. Jaj, jaj, mit is vétettem neki? Hi-

szén annyi keresztet hánytam magamra! Te is láttad, ugy-e Tógyer?

— Látam, apám, látam.

Dimitrunak jól esett, hogy a fia tanuskodik mellette Istennel való állapotában. Ettől valami jót remélt, de szólni nem tudott, csak jajgatott egyre.

— Ne jajgass öreg — hallatszott hirtelen egy csöngő egészeses női hang. A küszöb előtt egy szép asszony jelent meg selymes kontyval és buzávirágos vizánál. A csaplórosné volt. Kissé felindultnak látszott.

— Itt a pénz — folytatta — egy krajcár, hifja sinos. Visszaszerzem attól a bunyikól, Nesze, öreg.

— Az Isten áldjon meg, szép asszonyka, add ide! Hadd olvasom meg a pénzt.

Es mohón számálta az ezüstöket.

— Megvan, mind megvan, még a somasájn krajcár is, amit harmón éve hozok magammal. Nem tudok tudni rajta.

— Nini, ez a fiad? — kérdezte a csaplórosné.

— Az, a Tógyer fiam. Ezt is megütötte az a guzember. A fejére ütött.

A csaplórosné odament Tógyerhez, kinek homlokából néhány véresebb szivárgott elő. Letörölte a kőtenyével. Aztán gyöngéden megszövegezte az arát az oláh fiúnak.

— Így, nem lesz semmi baj. Katonadolog, Fáj, no majd megcsókolom. Így... la.

A szép asszony forró csókot nyomott Tógyer homlokára, aztán gyorsan kiszaladt.

Tógyer szemel kigyultak az örömtől. Valamint szokatlan pirosság ömlött végig az arán. Odament az apjához, ki éppen tűszőjébe rakosgatta a pénzt.

— Apuskám, igazad van, az Isten na-

gyon jó...

is mondott még valamit a jövőre nézve. Tisza azt mondta, hogy a magyar kormány igyekezni fog álláspontját érvényesíteni, de éppen az ügy érdekében kell kérnie, hogy korai kérdésekkel ne nehezítse meg helyzetét. Apponyi viszont azt jelentette ki már előre, hogy meddő kísérletezés volna olyan javaslattal a törvényhozás elé jönni, melyben a magyar nyelv kellene nem érvényesült.

Mikor az elnök megkérdezte, hogy tudomásul veszi-e a Ház a miniszterelnök válaszát: csak az obstrukció tizenkét katonája tiltakozott. Ők tizenketten nem nyugodtak meg Tisza válaszában s különféle változatban, de mindnyájan azt kiabálták:

— Elárulták a magyar nyelvet!

S ugy lehet, hogy ezzel a jelszóval újabb harcot kezdenek a második szakasznál. Pedig ma már Okolicsányi László nyílt ülésben is azzal biztatta a t. Házat, hogy a holnapi ülésben befejeződik a részletes vita s révbe jut az első katonai javaslat...

A képviselőház ülése január 11-én.

— Kezdeté délelőtt 10 $\frac{1}{2}$ órakor. —

Elnök: Perczel Dezso.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Tisza István, Csék Róvin, Nyíry Sándor, Tallián Béla.

Elnök: Megnyitja az ülést s jeleni, hogy Dörr Soma szabadságot kért majd jeleni, hogy gróf Apponyi Albert sürgős interpellációt fog előterjeszteni az ülés végén. Bemutatja az obstrukció ellen benyújtott feliratokat. (Zajos helyeslés jobbról. Felkiáltások: Ne rabolják az ország idejét!)

Ugron Gábor: Ne rabolják el a nemzet nyelvét!

(Az ujoncjutalék.)

Udvary Ferenc: Mint a néppárt tagja, megszavazza az ujonc utalékot, azonban nem halgathatja el, hogy az új haubit-bateriák alakítása következtében a tüzéség kiképzése mélyreható változásokon fog keresztül menni. (Felkiáltások jobbról: Nem kell olvasni a beszédet!) Felelőre, hogy hány lovasított bateriára lesz, milyen beosztással, hány lövel, majd ismertet a tábori tüzéség új 15 centiméteres haubit-bateriáinak beosztását.

Mannich Aurél: Tarsak-ütegek azok!

Udvary Ferenc: Köszönöm!

Mannich Aurél: Szívesen!

Szedekényi Nándor: Szabad már így nevezni azokat?

Holló Lajos: Hisz csak papírosok vannak!

Mannich Aurél: Megvannak!

Ugron Gábor: Vannak, de rosszok!

Udvary Ferenc: Részletesen megvizsgálja az acél- és bronzgyűk szerkezetét, egyiknek előnyét a másik felett, a ruganyosság csökkenését a lövések után, az üdvények összerakását, a különböző lövedékeket, a vezérlők beosztását, a tisztképzést.

Elnök: Figyelemzteti a szónokot, hogy téved, ha azt hiszi, hogy most az általa vitánál tartanak.

Udvary Ferenc: Nem akar az elnökkel vitálni...

Elnök: Nem is szabad!

Udvary Ferenc: azt fejteti ezután, hogy mennyivel idősebb volna az országra nézve, ha a katonaság sáncánál helyett, csatnapitásra tanítanak és országjáró elvégzik ily módon a csatnapitást.

Okolicsányi László: szerint ez a javaslat már csak azért is elfogadhatatlan, mert hemzseg az olyan közjogi- és alkotmányellenes kifejezésektől, mint: összes hadsereg, monarchia, a magyar korona országai, az első szakasz szövege pedig zagyva és nyakatekert. Indítványt nyújt be a szakasz szövegének módosítására.

Lovassy Márton: abban látja a parlamentárismus beteljesedését egyik főakát, hogy a többség csak az ellenzéki részről ismerlött indítványok leszavazását tekinti teladatlannak, a vitában részt nem vesz, pedig ez az eszmék tisztázódását eredményezné. A miniszterelnök azt hirdeti, hogy az ellenzék viselkedése lette érzékelenné, fásultta a közszellemet, holott ez a mindenkori kormányok büne. A kormánypárt és a függetlenségi tábor békéje csak rövid időre tartani, a harc újult erővel fog kitörni. Csak a maga nevében terjeszt be oly értelmi indítványt, hogy a törvényhozás szavazzon meg a honvédség részére háromezrel több ujoncot.

Elnök: Felfüggeszti az ülést.

(Szünet után.)

Holló Lajos: hosszú visszapiantást vet a védőjavaslatok körül Tisza Kálmán óta napjainkig folyó vitára. Már akkor előrevetette hullámit az a későbbi nagy küzdelem, amely most egy éve telte erővel tört ki a magyar nyelv érvényesüléséről és védelméről a magyar alkotmánytalan ellentét, töltés törvényekről sőt kínzóeszközök kiiktatásáról. Beesett a hármasszövegéről, amely az urakodókon kívül senkinek sem kell, de kormányai sajtójuk után beleszorgatják a közvéleménynek annak szükségét. (Helyeslés a baloldalon. Zaj jobboldal.)

Bartha Miklós: Odát hangosan diaktálnak! Kérünk eszünket!

Bárfi Felicitás: Arthur elnök: A szónok beszéde tisztán érthető! (Felkiáltások balról: Tessék rendet csinálni!)

Bartha Miklós: Így nem lehet tárgyalni!

Elnök: Ne vitázzék az elnökkel, Bartha képviselő ur!

Bartha Miklós: Nem vitakozom, de felvilágosítom az elnök urat!

Elnök: Felvilágosítsa az elnökésg nem szorul!

Bartha Miklós: Abhoz jogunk van!

Elnök: Rendretartásja Bartha Miklós.

Holló Lajos: szerint a többség lelkében is ott szunnyad a vágy a nemzet nyelvének érvényesüléséért, de nem mer itt megnyilatkozni, csak a választók előtt hangoztatják. (Egy hang jobbról: A választóközönség elitéli az obstrukcióit!)

Ugron Gábor: Senki sem itéli el! Azok az elítélendők, akik a nemzet nyelvét cserben hagyják!

Elnök: Figyelemzteti a szónokot, hogy maradjon a tárgyalni. (Felkiáltások balról: Azt tesszi!) Az elnök figyelemztetésével nem szabad vitakozni.

Eltner Zsigmond: Nem sokat adunk rá! (Zaj a baloldalon.)

Elnök: Megröjja a közbeszólót.

Holló Lajos: végül határozati javaslatot nyújt be, amelyben azt ajánlja, hogy a Magyarországon levő katonai nevelőintézetek helyezzessenek a honvédelmi miniszter hatásköre alá.

Elnök: Beárja a vitát.

Mannich Aurél: előadó kéri a beadott határozati javaslatok mellőzését.

Ugron Gábor: zárszó címén felhossa, hogy legalább azt várta a kormánytól, magyarázza meg, vajjon külön nyelve, nyelvtana van-e, mert az első szakasz szövegezése keréketörése a magyar nyelvnek. A nemzet azért küldte képviselőit, a törvényhozás termébe, hogy jogait védjék. (Zajos helyeslés baloldalon.) De Magyarország miniszterelnökei csak azt tartják teladatlannak, hogy Bécsben megakudjanak s Budapestre elfogadtassák az alkut, azután a magyar hadseregbe alkamazzanak idegen, utalatos nyelveket. (Zajos helyeslés balról. Egy hang jobboldal: Láttuk, hogy utalatos nyelv! Gabriel von Ugron!) Ki teremtelte azt a gyalázatos helyzetet, hogy az embernek, ha boldogulni akar, ha szállítási üzletet akar kötni, német irást kell beadnia, mert magyar memorandumát senki sem érti meg? (Zajos helyeslés baloldalon.) 3-4 ember létezik a hadügyminisztériumban, egy a külügyminisztériumban, akiknek csak a nevük magyar, ők maguk ekkorosot magyarok, akik anyanyelvüket már nem tudják. (Zajos helyeslés baloldalon.)

Elnök: Figyelemzteti Ugront, hogy ne sértőgessen távollevőket. (Elnök ellentmondások a baloldalon.)

Ugron Gábor: Köztisztviselők azok, akik felett bírálatot mondani joga van.

Elnök: Bírálni igen, de nem sértgetni. (Helyeslés jobboldalon. Zaj a baloldalon.)

Ugron Gábor: elfogadásra ajánlja határozati javaslatát.

Tisza István miniszterelnök: Még sokkal lényegesebb kérdés elől sem szokott kitérni, csak azért nem választott Ugronnak, mert semmi újat nem mondott s mert ezt a céltalan, haszontalan és meddő vitát nem akarta szíval szaporítani. (Zajos helyeslés jobboldalon.) Az az időecsérlés, ami itt folyik, az országra káros, a nép bőrére megy. (Felkiáltások baloldalon: Elhisztük, hogy megunta!) Nem a kormány, hanem az ország unta meg! Aki komolyan veszi kötelességét, az ebben a vitában nem vett részt. Ha Ugron bárki-nek is leekét ad a kötelességtudásról és a közérdek szolgálatáról, az ignotis talit, notis est derisum. (Zajos helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Elnök: Indítványozza, hogy a vitát holnapra tegyék át.

(A tisztviselők fizetésrendezése.)

Kossuth Ferenc: kérdi a miniszterelnököt, mikor szándékozik napirendre tűzni a tisztviselők fizetésrendezéséről szóló javaslatot.

Bartha Miklós: Tárgyaljuk holnap!

Kossuth Ferenc: Fontos érdek, hogy a tisztviselők gond nélkül végezzék kötelességüket. (Helyeslés a jobb- és a szélsőbaloldalon. Felkiáltások balról: Tárgyaljuk holnap!)

Gróf Tisza István miniszterelnök: tájékoztatja a Házat a munkarend felől. Jóllehet sok fontos javaslat vár elintézésre, hátra van még a delegáció. A katonai javaslatok letárgyalása után kért meg a Házat, hogy szakítsa félbe ülését. Hogy ez mikor lesz, azt a vele szemben ülők tudják. (Felkiáltások: A jövő télen!) A delegációk ülészaka mindaddig nem fog megkezdődni, míg ha a kéthavi indemítás további megnövekedését követelné is ez, míg e két javaslat nem végez a Ház. Ahhoz szívesen hozzájárul, hogy a tisztviselők fizetésrendezéséről szóló javaslatot nyomban az ujoncjavaslatok letárgyalása után vegyék elő, abban a reményben, hogy ez a javaslat csak rövid időt fog igénybe venni. (Elnök helyeslés jobboldalon.)

Okolicsányi László: azt indítványozza, hogy tűzzék ki a szándékra a tisztviselők fizetésjavításáról szóló törvényjavaslatot.

Elnök: Szavazásra teszi fel a kérdést. A többség holnapra az ujoncjavaslatot tűzi napirendre. Következik a sürgős interpelláció.

(A katonai büntetőperrendtartás.)

Gróf Apponyi Albert: Néhány nap előtt egy bécsi lap, mely a letelezésnek terén — tapasztalásból mondhatja — nagy eredményeket képes felmutatni, azt közölte, hogy a katonai büntetőperrendtartás reformja felett megkezdődött tárgyalások megakadtak, mert a magyar nyelv jogainak érvényesítése tekintetében a magyar kormány és a közös hadügyminisztérium közt nem sikerült megegyezésre jutni.

A közlemény olyat is sejtetett, hogy a magyar kormány igényeivel szemben az osztrák kormány és a közös hadügyminisztérium elutasítógé viselkedtek. A magyar sajtónak a kormányhoz közel álló orgánumai megcáfolták ugyan ezt a hírt, a bécsi lapok azonban fenntartották annak valódiságát. Közérdekű ügyről van szó, amelynek kedvező megoldásától függ a közvélemény megnyugtatása. Mindaddig, míg a tényekről hiteltelen nincsen értesítés — mert a hírlapoknak egymásra való puskázásától a közönség nem tudhatja meg az igazat, — miután a katonai büntetőperrendtartás reformja ama katonai reformok közé tartozik, amelyeket már legközelebb megvalósíthatóknak jelentett ki a megelőző kormány is és miután az eddigi hírek azt mondták, hogy az előmunkálatok olyan messzire jutottak, mint eddig soha, újabb közlések szerint pedig éppen a magyar nyelv jogainak érvényesítése tekintetében vannak eltérések: minden tendencia nélkül kívánja az egész kormányt meginterpellálni. Hiu törekvés volna e parlament elé olyan katonai büntetőperrendtartással lépni, amely a magyar nyelv jogait teljességükben nem respektálna. (Helyeslés baloldalon.) Kérdezi ezért a kormányt:

Megfelel-e a valóságban a bécsi sajtóban megjelent és az itteni felhívatalos sajtóban közölt cáfolat azonban fenntartott hírt, hogy a katonai büntetőperrendtartás reformjának tárgyalásai megakadtak és ennek a magyar nyelv érvényesülésének kérdésében támadt eltérés az oka? Egyáltalában minő stádiumba jutott az ügy?

Gróf Tisza István miniszterelnök: Teljes precizitással fog válaszolni. Az érdeket közbe, a magyar és az osztrák miniszterek szakreprezentái tavaly nyáron elkészültek egy javaslattal, amely azóta végleges szövegezésben szeptemberben jutott az egyes minisztériumokhoz. Ez a javaslat megoldott számos kérdést, azonban függőben hagyott elég jelentékeny differenciákat. A javaslat kizárólag szakzszerű szempontból foglalkozott a kérdéssel, a nélkül, hogy a kiválóan politikai fontosságú nyelvkérdést érintette volna. Mikor tehát a kormányt átvették abban az állapotban találtuk ezt az ügyet, hogy előtűnt fekként egy törvényjavaslat, amely már messze volt az előkészítés stádiumában, de amelybe bele kellett illeszteni *ama kívánalmakat*, amelyek a magyar nyelv jogainak érvényesítése szempontjából a kormány programjába felvették. (Zaj a baloldalon.) Az erre vonatkozó tárgyalások a magyar kormány kebelében folynak, de még eddig a kormány nem volt abban a helyzetben, hogy álláspontját precizizozza és az illetékes tényezők tudomására juttassa. (Zaj a baloldalon.)

Ugron Gábor: Azt csak meg lehetne mondani, hogy akarja-e a magyar nyelvet!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Jelszót ki-mondani nagyon könnyű, de egy elvet meghonosítani s minden igényt, köteleményt kielégíteni egy intézményben már nem olyan könnyű. Tárgyalások e részben még nem folytak az osztrák kormányval, tehát még sem akadhathat; az osztrák kormány nem is ismeri a magyar kormány álláspontját a magyar nyelv kérdésében.

Ugron Gábor: Nincs is semmi köze hozzá! Az Magyarország szuverén joga! (Zaj a baloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Legyen meggyőződve a Ház, hogy a kormány a legnagyobb komolysággal igyekszik megvalósítani a programjában kifejezett ígéreket. (Zaj a baloldalon.) és egész erejével rajta lesz, hogy a kérdést teljesen kielégítő módon oldja meg. (Helyeslés jobboldalon.) Kéri mindazokat, akik nem akarnak nehézségeket támasztani, hanem szolgálatot kívánnak tenni az országnak — mint azt tel és lojalitással teljesíti Apponyi ur — hogy várják be türelemmel azt az időt (Felkiáltások balról: Itéletnapig!) amennyi szükséges a kérdés objektív megoldására. (Felkiáltások baloldalon: Elhatározásra! Zajos helyeslés jobbról.)

Gróf Apponyi Albert: A miniszterelnök az interpellációnak második részére válaszolt. (Felkiáltások jobbról: Az elsőre is! Benne volt a válasz abban!) Igen, benne volt a válasz az első kérdésre is. A kormányelnök kijelentette, hogy a tárgyalások még a kormány kebelében folynak, álláspontját az osztrák kormányval nem közölte, tehát az nem is utasíthatja azt vissza. Ebben én megcáfoltam látom a bécsi lapok közleményének. Ha így van, akkor a miniszterelnök válaszát tudomásul veszem.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Igen!

Gróf Apponyi Albert: Csak ismételt hangsúlyozni kívánja, hogy hiu törekvés volna olyan katonai büntetőperrendtartás-reformmal lépni a magyar parlament elé, amely bár a nyilvánosság és szabehség elvén épült ki, a magyar nyelv jogainak érvényesülését nem biztosítja egész teljességében.

Elnök: Ugy látja, hogy a Ház tudomásul veszi a miniszterelnök válaszát. (Felkiáltások balról: Mi nem! Szavazunk!) Felteszi a szavazásra a kérdést. A többség tudomásul veszi a választ.

Az ülés délután 3 órakor végződik.

BELFÖLD

Az új ágyúkról. Az osztrák delegáció tagjai közt a hadügyminisztérium ma röpiratot osztottak szét, mely a tábori ágyú kérdésének megoldását ismerteti. E szerint a mi tüzéségünk megtartja a bronzcsöveket, noha az egész külföld a kovácsolt acélcövek rendszerére tért már át. A röpirat szerint mi bátran megmaradtunk a bronznál, mert Thiele altábornagy, Uebstius utóda, az ágyúbronznak olyan kezelését találta fel, mely az acélnál sokkal jobb és tetemesen olcsóbb csőanyagot szolgáltat. Az új tábori ágyúkaliberje 765 milliméter, lövéssúlya 66 kilogramm, kezdősebessége 500 méter. A gyorstüzélet az ágyutest visszafutásának megállítását teszi lehetővé, amit nem sarkantyú-lafettákkal, hanem oly módon ér-

nek el, hogy a cső maga siklik vissza a lövés után egy szánkaszzerű készüléken, holott az ágyutest a belőtt pozícióban marad.

A nagyszőlősi választás. Nagyszőlősen ma zajlott le a képviselőválasztás, a tiszfokos hidegben is élénk részvétel mellett. Három jelölt volt: Sándor János államtitkár és Horthya János szabadelvűpártiak és Nagyida Ferenc függetlenségi programmal. Sándor János már az első óráról kezdve abszolút többségben volt. A választást 6 órakor befejezték. Sándorra esett 988, Nagyidára 298 és Horthyra 90 szavazat s így Sándor János államtitkár lett a kerüllet képviselője. A mandátumot szerdán Káminsky Mihály választási elnök vezetése alatt küldöttség fogja átvinni az államtitkárnak. A rendet sehol sem zavarták meg.

Az oláhok fűsskelődése. Detsől táviratozzák, hogy gróf Bethlen Pálnak szolnokdobokamegyei főispánná való beiktatását lármás incidenssel zavarták meg az oláh megyebizottsági tagok. A megyebeli oláhok megbizottja, Mihályi memorandium oláhul akart beszélni és mikor a közgyűlés nem akarta őt meghallgatni és tiltakozott az oláhnnyelvű felszólalás ellen, az oláhok vagy félórásos szünetet tartottak, azután mondhatta el a főispán székfoglaló beszédét Szolnok-Dobokában, az oláhok ma viselkedését an-nak tekintik, hogy a jövő általános választáson ki fogják lépni a passzivitásból.

A statisztikai értékmegállapító bizottság. Vargha Gyula miniszteri tanácsostól, a Központi statisztikai hivatal igazgatójától kaptuk az alábbi nyilatkozatot, amelyet annál készségesebben teszünk közzé, mivel magunk is meggyőződöttünk arról, hogy igazán nagyjelentőségű és fáradságos munkásságot folytat a statisztikai áruforgalmi értékmegállapító bizottság élén nagyérdemű elnökével, Vargha Gyula igazgatóval:

Beszes lapja mai számának vezetőikre többek között az áruforgalmi statisztikai értékmegállapító-bizottsággal is foglalkozik, azt állítja róla, hogy a bizottság tagjai „soha semmiféle kereskedelmi tanácsot nem adnak, semmiféle értékmegállapítással nem folynak bele az áruforgalmi statisztikába.”

Ez az állítás merőben téves. Ha van testület, mely a nobile officiumot fáradságot nem ismerő odaadással sőt önfeláldozással gyakorolja, úgy a magyar értékmegállapító-bizottság bizonyára az. A bizottsági tagság itt korántsem sine cura. A m. kir. központi statisztikai hivatal a magyar állam területére behozott és kivitt áruknak csak kis mennyiségét tudja megállapítani az egyes küldeményekről kiállított árnyilatkozatok alapján. Az áruk egységértékét ellenben évről-évre az értékmegállapító-bizottság tagjai számítják ki. S ez nem csekély munka. A bizottsági tagnak, hogy helyes értéket adasson, alapos téfőkezelést kell szereznie az illető áru üzletmenetéről az év folyamánban beállt árszínvonalokról, az egyes finomsági fokozatoknak tényleg előforduló áráról, a gőgynek az áru netto súlyához való viszonyáról s ezeknek és sok más körülménynek mérlegelésével számítani ki, állapítani meg az értéket. Minthogy pedig annyi tagot kinevezni, a hány áru a külkereskedelmi forgalomban előfordul lehetetlen, egy tag nemcsak egy, hanem rendszeren több áru értékének megállapításával is kénytelen vesződni, némelyik 40–50 áruval.

Az egyes áruk értékének bejelentésével és indokolásával azonban a bizottsági tagok munkája véget nem ér. A bejelentett értékek a rokon tárgyak szerint csoportosítva 20 szakosztály ülésén alaposan megvitatottnak s szükség esetén új számítások alapján verifikálnak. Ha pedig az Ausztriával való forgalmunk áruira megállapított értékek az osztrák bizottság által megállapított értékekkel nem egyeznek, a bizottsági tagok álláspontunk megváltására és az objektív igazság kiderítésére ismételt számításokat, leméréseket végeznek s gyakran a késő esti órákba is benyúló üléseken vitafozhatnak a számadatok és feljegyzések egész leírójával fel-fogvarkozva. Végzett számítások mineműségéről bárki meggyőződhet, aki a magyar statisztikai közlemények új sorozatának 6. kötetét felnyitja.

Hogy a bizottság komoly munkára hivatott intézmény, arról a bizottság szervezeti szabályzatának 11. §-a tanúskodik mely azt mondja, hogy „Azon kinevezett bizottsági tagok, akik az értékmegállapító-bizottság munkálataiban egy éven át sem személyesen, sem írásbelileg nem vesznek részt, tagságukról lemondottnak tekintetnek”. Még hozzátehetem hogy ez a szabály nem írott malaszt, hanem szigorúan végre is hajtatik.

Két mandátum. Mint Nagy-Kükindáról jelentik, a szerencsétlen Eremits Pál mandátumára gróf Zichy Vladimir is pályázik, Apponyi-párti programmal. Telecky Kristóf kormánypárti jelölt többsége azonban egészen bizonyos és így az új Apponyi-párt első próbálkozása vereséggel fog végződni.

Bizalmasból táviratozzák, hogy Stojkovic Emil, a szabadelvűpárti jelöltje visszalépett, és jelenleg csak két függetlenségipárti jelölt van: az egyik a Szederkényipárti Balajthy Sándor, a másik Draskóczy László, aki a Kossuth-párt elveivel lépett föl.

A horvát országgyűlésről. Zágrábból táviratozzák: Az országgyűlésen ma napirend előtt dr. Vrbancics tiltakozott az ellen, hogy a tiszta jogpárt szövege az Obzor-pártiakat olyanoknak mondják, kikkel tisztelességes társaság nem érinthetők, valamint az ellen, hogy összehasonlítás az ő hazafiságát dr. Frankóval. Dr. Starcevic képviselő rövid feleletét után áttér a tartománygyűlés a pénzügyi provizorium meghosszabbítására. Egersdorfer előadó ajánlja a javaslat elfogadását és hangsúlyozza, hogy végtréves kiegyezés az ő folyamán jeltétlenül elkészült. Dr. Frank mindenképp jelzi, hogy ama állítólagos vesztegetési ügyben, amelyet bizonyos részről szemére hánytak, indítványozni fogja parlamentti bizottság kiküldetését. A tárgya terve, szóló bizonyítani akarja, hogy december 31-én a Magyarországgal való pénzügyi egyezmény hatálytalanná vált, miért is a regnikoláris küldöttség felszólítandó új egyezség létesítésére. Beszéde folyamán szóló a pénzügyi önállóság mellett emelt szót.

A helyzet.

Budapest, január 11!

A mai nap eseménye egy mellékmondat, amelyet gróf Tisza István egy egészen színtelennek látszó főmondatba rejtett, ezt a főmondatot is beleegyzőlvén egy válaszbá, amelyből senki sem várt szenzációt. Kossuth Ferenc ugyanis kérdést intézett a miniszterelnökhöz a Ház munkarendjére, nevezetesen a tisztviselői pótlékokról szóló javaslat tárgyalására nézve. A miniszterelnök a kérdésre adott válaszában egyebek közt azt mondotta aztán, hogy a delegációt nem szám-dekozik a kormány egybehívni érdemleges tárgyalásra a katonai javaslatok letárgyalása előtt, még abban az esetben sem, ha a kéthónapos indemnitás ennek következtében további meghosszabbításra szorulna is.

A miniszterelnöknek ez a látszatra odavetett nyilatkozata nemcsak a mai nap eseménye, hanem a következő heteké is, mert egész világosan megmutatja az obstrukció egy életbevágó reménykedésnek teljes hiábavalóságát. Az obstrukció ugyanis nagyrészen arra alapította a számítását, hogy gróf Tisza Istvánnak rövid záros terminusa van, amelyen belül az ujoncokat szállítja, vagy bukik. És most kiderül abból a szerény kis mellékmondatból, hogy gróf Tisza Istvánnak nemcsak rövid, de hosszú határideje sincs, hanem nagyon is ráér és az obstrukciónak semmi kihatása sincs arra, hogy az ujoncjavaslatok megobstruálásának bérrel Tisza István fejét megkaphatja. Lehet, hogy ez a miniszterelnök bécsi útjának az eredménye; de hogy szavainak ez az értelme, az egészen bizonyos.

Nem tudjuk, milyen közvetlen hatással lesz ez a nyilatkozat az obstrukciókra, de annyi kétségtelen, hogy számításuknak legerősebb alapja dől vele romba.

A mai ülés másik érdekessége gróf Apponyi Albert interpellációja volt a katonai büntető-eljárás dolgában. Hogy ebbe az interpellációba Apponyi beleugrott, az inkább pikáns, mint fontos.

Tudvalevő, hogy a gróf, mikor még a szabadelvűpárt tagja volt és résztvett a kilences-bizottság munkálataiban, hozzájárult a bizottság programjának ahhoz a részéhez, amely a katonai büntető-eljárásban a magyar államnnyelv jogának lehető érvényesítését kívánja. Most feltétlenül követeli, hogy a tárgyalásnak magyar legyen a nyelve, ami nagyon helyes követelés, — mi váltig ezen az állásponton voltunk és vagyunk — de leginkább annyiban érdekes, hogy megmutatja, hogy gróf Apponyi Albert taktikai szabadságot visszanyerén, ezzel együtt politikai akaratának ereje is megnövekedett.

Egyébiránt azok, akik azt remélték, hogy Apponyi interpellációjától gróf Tisza István neki-megy a falnak, igen alaposan csalódtak. A miniszterelnök még csak közel sem ment a falhoz. Megmondta ugyanis egész egyszerűen, hogy a magyar kormány álláspontja és az osztrák álláspont között már csak azért sem kerülhetett összehangolásra a dolog, mert a magyar kormány még nincs is álláspontja. A kormány ugyanis eddig a katonai büntető-eljárás javaslatának csak jogi részével foglalkozott, a tárgyalás nyelvének kérdésében pedig még csak ezután fog megállapodásra jutni.

Ehhez mi hozzátehetjük azt az információt, hogy a kormány azért nem foglaltatott eddig állást a tárgyaló-nyelvre nézve, mert ezt a kérdést előbb Horvátországgal kell eldönteni, annál a tudvalevő oknál fogva, hogy az 1868: XXX. törvényeik alapján a horvát honvédségnek horvát a nyelve s az igazságszolgáltatásra nézve Horvátországnak autonómiaja van.

A Ház folyosóján ma is sokat suttogtak arról, hogy tavaszra egész biztosan választás lesz. Ebben pedig csak az a csodálatos, hogy vannak, akik előtt ez ujság, sőt olyanok is, akik azt hiszik, hogy csak suttogni lehet róla. Nem értjük igazán, mire való suttogni arról, amit maga gróf Tisza István néhány nappal ezelőtt egész hangosan és egész érthetően kiküldött, mikor a jözséfvárosi lakomán azt mondotta, hogy a nemzetre kell bízni annak eldöntését, hogy a mostani parlamenti állapotokat kívánatosnak tartja-e. Mindenki, aki csak egy kissé tud olvasni a sorok között, az játszva kiolvashatta — ki is olvasta — a miniszterelnöknek ebből a beszédéből a Ház feloszlataának olyan határozott bejelentését, amilyen határozottan még sohasem jelentettek be házfeloszlatast...

KÜLFÖLD

Az orosz-japán háború.

Budapest, január 11.

Nem lesz háború, de még lehet háború. A cár békét akar, de keletázsiai helytartója Alezjev, mindent elkövet, hogy az ágyuk megszólaljanak. Az oroszok nyugodtan várják a japánok feleletét, tehát nincs ok aggodalomra. Am a japánok nagyon sokat követelnek és az oroszok nem engedhetnek többet — tehát korai még a békebarátok örvendezése. Ime, az új táviratok tenorja. Akik feladják őket, egyik szemükkel bizonyára sirnak, a másikkal pedig nevetnek. Ugyanezt teheti a pudlikum is: sirhat és nevethet egyszerre. Fogadhat a békére és fogadhat a háborúra, egyforma alapon teheti mind a kettőt. Nekünk azonban úgy rémlik, hogy e tarka, a legkülönfélébb szálakból font hír-fátyol mögött egy széles arc vigyorog gunyosan. És ez a széles arc a muszka diplomácia, mely — akárhogy és akár-mint lesz — mindenesetre időt nyer és kényelmesen szállítja embereit a keletázsiai vizekre és szárazföldi területekre. Mert noha pétérvári távirat szerint a cár a legutóbbi koronatanácsosn igazgatottan kiáltotta: „Az orosz birodalom cárja vagyok-e, vagy nem? A bekecsászár vagyok-e, vagy nem?“, ugyanazon napon mégis elhatározta, hogy Alezjev tábornoknál bizza a háború vagy béke eldöntését és azt táviratozta neki, hogy bármely tetszése szerint való pillanában megkezdheti az ellen-ségeskedést. És most Londonon keresztül az a hír is kiszivárgott, hogy az orosz flotta, mely Vladivosztockból Port-Arthurba indult, utközben egy-szer visszafordult és készen van az ütközetre, és hogy az oroszok Szjoulba is újabb csapatokat küldtek. Vladivosztockból enyhítéssel azt táviratozták, hogy az ottani hadihajók még mindig a kikötőben vannak. De a katonaszállításokra vonatkozó hírekről mélyen halgat az orosz távirati ügynökség és nem csejölja az a londoni jelentést sem, hogy az oroszok tegnap megszállták Hsin-min-umot, mely Nincsevangtól 95 mérföldnyire északra fekvő vasuti állomás.

Akik tisztán akarják látni a helyzetet, azoknak a legkülönfélébb hírek zavaró kavardása közepette sem szabad egy pillanatra sem megfeledkezni arról, hogy a háború vagy béke kérdése mind a konfliktus kezdetén, úgy ma is főleg Manduria körül forog. Nos és az oroszok éppen Manduria tekintetében nem hajlandók semmiféle engedményre. Ugy, hogy a párisi hivatalos körökből eredő az a felfogás, hogy a Japán és Oroszország közötti viszony javult, illuzióssá válik éppen annál az ugyanezen Párisból érkező jelentésnél fogva, hogy Japán a legújabb orosz jegyzékre vonatkozó válaszában Manduországra vonatkozólag újabb követelésekkel fog előállni. Minthogy pedig ezek a követelések tőkeli hírek szerint olyanok, hogy keresztezik Oroszország egész keletázsiai politikáját, valóban frázis-szerűen hangzanak azok az orosz forrásból származó megnyugtató táviratok, melyek szerint Pétervárt nyugodtan várják a japán választ, úgy hogy az orosz kormány nem vásárol külföldi cégekől újabb hadihajókat. Nem nagy jelentőséget tulajdonított annak a pekingsi jelentésnek sem, mely arról biztosítja Európát, hogy a kínai államtanács elnöke, King herceg semleges ma-

gátartását hangsúlyozta a japáni követ előtt. Mert King herceg nagy ur ugyan, de van Kínában egy nála is sokkal nagyobb ur és ez a nép közvéleménye és hangulata, mely az első ágyú eldördülésekor vihar módjára fogja elszöpní a kínai diplomácia hivatalos aktáit, mint ahogy elsöpní a boxer-felkelés alkalmával.

A helyzetet tehát, a mai táviratok lényegét véve figyelembe, a legjobban az *Asahi* című japán újság jellemzi, mely tegnapi számában azt írta, hogy Oroszország igazi felelete nem a jegyzék, hanem folytonos fegyverkezése és hogy ha Oroszország igazán a békét akarná, akkor nem szöve intrikákat Szjoulban.

Milano, január 11.

A *Corriere della Sera* értesülése szerint az egyik japáni hajót, a *Misaki*-t, a gonai kikötőből való elindulása után óriási veszedelem fenyegette. Egy munkás ugyanis egy vasdarabot úgy helyezett be a villamos vezetékebe, hogy a meggyújtásnál okvetlenül rövid zárlatnak kellett volna bekövetkeznie, amely esetben a szertorepülő sziklák felrobbantották volna a szomszédban lévő puska-porkészletet. A villamos áram beboosításakor csakugyan elégett a vasdarab, de szerencsére a nélkül, hogy rövid zárlat következett volna be.

Port-Arthur, január 11.

Az amerikai Egyesült-Államok és Japán kívánják a Kínával való szerződéseket azonnal való ratifikációját. A kínai külügyminisztérium súlyos helyzetben van, tekintettel annak valószínűségére, hogy Oroszország nem fog beleegyezni a mandzsországi kikötők megnyitásába.

London, január 11.

A japán diplomáciának legújabb sikere nagy bosszúságot fog okozni Oroszországnak. Az orosz diplomácia nagy erőfeszítéseket tett az utóbbi időben, hogy a kínai császár ne ratifikálja a saját kormányának Japánnal és az Egyesült-Államokkal kötött kereskedelmi szerződéseit. E szerződések ugyanis az oroszok által megszállott Mandzsú-tartományt két nagy kikötővárosát — Mukdent és Anmit — megnyitják a szabadkereskedelem számára. E szerződések tehát megdöntik Oroszországnak előző *Mandzsúria*-ra és a nemzetközi érdeket állítják szembe az orosz érdekekkel. Ezért volt rajta az orosz diplomácia, hogy a kínai császár tagadja meg a ratifikációt. E várakozásában azonban csalódott, mert a szerződések végleges jóváhagyása tegnap megtörtént.

London, január 11.

Kelet-Ázsiában ma nem változott a helyzet. *Hajashi* japán követ akként nyilatkozott, hogy jó jelnek veszi, hogy nem kapott hírt, de azért nem szabad túlvérmes reményeket táplálni. A japán követ még egy másik tagja szerint egyáltalán nem lehet azt állítani, hogy a béke ügye jól áll.

(A japán haderő.)

A japán haderőről a legellenőrzettebb hírek keringenek. Így némely újság azt írta például, hogy Japán egy millió harcosát küldhet háborúba, ami éppen olyan túlzás, mint az, hogy Oroszország hat hadosztót gyűjtött össze Mandzsúriában. Hiteles adatok szerint az igazság a következő: A japán hadsereg 18 hadosztálya 166 zászlóaljból 51 lovasszázadból, 114 útgaz, 13 utász-, 13 szekerész-, 17 várüzér- és 1 vasuti zászlóaljból áll. Hadilétében, minden hadosztály 12 zászlóalj gyalogságot, 3 lovas-, 6 útgaz- és 3 utászszázadot foglal magában, összesen 14.000 harccsal, úgy hogy a tizenhárom hadosztály együttvéve 182.000 katonát tud az ellenséggel szembeállítani. Ehhez a létsámbhoz járul: két 12 zászlóaljból álló önálló lovasdandár és két önálló tüzérdandár. Az egész japán haderő tehát 190.000 emberből és 684 ágyúból áll. A hadsereg különösen szekerész- és egészségügyi csapatokkal van kintűnően ellátva. Minden hadosztály 4 gyalogsági 8 tüzérségi felszerelő csapatot, 4 élelmezési, 1 egészségügyi osztályt, továbbá 6 tábori kórházat, 1 táviróosztályt és 1 lökészetet őrző csapatot foglal magában. A barcovnalban álló sereg mögött a következő tartalékos csapatok állanak rendelkezésre: 62 zászlóalj, 17 lovasszázad, 19 útgaz, 13 utász- és 18 szekerész-század, összesen 40.000 katonával. Így hát összesen mintegy 230.000 emberrel tud Japán az ellenséggel szembeszállani. A japán sereg kiképzése kitűnő. A legelső hadur a mikadó, akin úgy a hadsereg, mint a polgárság rájogó szeretettel ösüng. A tisztok nagyjából a régi katonakasztriból kerültek ki és rendkívüli hazaszeretettel bíróság és beosulatlérzés jellemzi őket. A katonakötelezettség a 21-ik évvel kezdődik és a szolgálati idő három év. A tartalékban négy évig és négy hónapig maradnak a katonák. A honvédség szolgálati ideje 8 év. De ezenkívül minden fegyverképes ember 17-ik életévétől 40 éves koráig tagja a népfelkelésnek is, mely tehát kiképzetékéből

és kiképzetelenebből áll. A japán katona vitéz és kevéssel megelégedő, átlag mivel, mert a hadseregben csak 15 százalékra rug azoknak száma, kik nem tudnak írni és olvasni. A katonák átlag alacsony termetűek, de kitűnő gyalogosok. A hadsereg leggyöngébb része a lovasság minthogy a lóállomány rossz és a japán különben sem szeret lovagolni. A hadsereg felleggyverése elsőrangú és a legmodernebb, úgy, hogy valóban nem csodálható, ha a japánok olyan önbizalommal néznek az esetleg bekövetkező háborúra elé.

HIREK

Száz millió korona.

Ugy-e ez már csinos kis összeg egy rakáson? Ezzel már lehet valamit kezdeni? — No hát ez a pénz jóformán ott hever az utczeleken, csak össze kell gyűjteni. Olyanformán, mint ahogy a tagosítások alkalmával itt is, ott is kimaradt egy-egy négyesgöngnyi darab, egy kis csücske az utak mellett. Nem illett bele egyik parcellába se, hát közvagyon maradt, de olyan, hogy jóformán senki se veheti hasznát, se szántónak, se kaszállónak. A kőbor cigányok szokták legeltetni vagy a csösz ültet bele tiz bokor krumplit, melyet aztán rendre ellopnak tőle, mire a szára elszárad. Ha együtt, egymás mellett, egy tagban lenne ez a sok csip-csup, dirib-darab földecske, aminek most ugyszólván senki se veszi a hasznát: — Is-tén tudja, hány nagy hitbizományt vagy uradalmat lehetne belőlük alakítani, amiken tömérédek sok száz ember élne és megélné családostul.

Nohát ilyen csip-csup dirib-darab értéket akarnak mostanában ahhoz értő, lelkes és önzetlen hazafiak összegyűjteni, egy tagba, egy csomóba, egy tőkébe, hogy aztán mikor együtt lesz a nagy összeg, megvegyék belőle Magyarország veszendőbe került részeit az elrováson lévő magyarság számára, amely azokon a részekben már-már annyira pusztulóban van, hogy szinte az utoljárt járja.

Tisztelet adassék nevüknek, akik manapság az ország nagy dolgai mellett még arra is riérnek, hogy az ország megmentésével törődjenek.

Pedig csak a bankóknak rongyosát, a lyukas hatosokat, az eltörtött ezüstkanalat, a megrepedt vázát, a levetett sefjemkötőt kell odaadni és egy helyre, egy közös kincseskamrába összehordani, hát mindjárt megindulhat a vér nélküli való szent hadjárat, amely a nemzetiségi vidékeinken már elvesztett vagy veszendőben lévő magyar területeket a kétszer kettő négy bizonyosságával visszahódíthatjuk.

Kaszinóink, takarékpénztáraink, bankjaink, biztosító-társulataink, szövetségeink s egyéb nyilvános számadásra kötelezett intézeteink minden évben szoktak bizonyos hulladékokat összegyűjteni u. n. jótékony célra fordítani. Néha keresve-keresik, hogy mire adják. — „A helybeli polgári iskola legjobb szavalójának”. „A csokna templomtorony magasabbra építését célzó tőke gyűjtésére”. „A helybeli ebtenyésző-egyesület föllendítésére” stb. Ezek mind igen nemes és hazafias célok. De mind eltérpölnek ahhoz a nagy célhoz képest, hogy nekünk magyaroknak egyszer össze kell ütköznünk például a Tátrabankkal, vagy az Albinával és meg kell verünk mind a kettőt és ki kell szorítanunk arról a területről, amelyet fölünk nagyon egyszerű ügyességgel és igen kicsinyes eszközzel: a pénzzel elhárított. — Az Albina például egyszerűen megvette fölünk kézpénzen fele Erdélyt, fástul-füvetül; folyóit, hálalait, minden jószágjával, minden cókmojkával együtt és ami fő: az embereket is rajta, kutyástul-macsástul, egész családostul. Még a lelküket is megvette. És mi magyarok elcsúszott olyan gyámoltalanok, olyan könyelműek, olyan léhák és pazarlók voltunk, hogy eladtuk az ősi birtokot, vagy engedték, hogy a testvérünk

lába alól kihuzzák a földet és feje fölül el-kótyavetélyélik a házat azoknak az oláhoknak a javára, akik nem vallják magukat testvér-rünknek, jóbarátunknak, hanem vallják nyiltan az ellenségünknek.

Hát igazán szép lenne, ha már egyszer felébrednénk ebből a nemzetpusztító álom-kórságból. És úgy látszik, fel is ébredünk!

A budapesti Lipótvárosi Kaszinó választmánya a jótékony célra szánt rovatból jelen-tékeny nagy összeget juttatott az idén egy hatalmas tőke alapítására. Annak a százmil-lió koronának az első tételül. Egyben fel-szólította az összes hazai kaszinókat, társas-köröket és nyilvános számadásra kötelezett pénzintézeteket, hogy 6k is adják oda a ma-guk jótékonyági tételeit — ha többet adnak, annál jobb! — arra a célra, hogy az így évente összegyűlt összegből magyar bankot, magyar pénzintézetet alapítsunk, mely nem nyereségre, haszonra, igazgatósági tagok jöve-delmeinek a gyarapítására szolgálja, hanem igazi jótétvéje lenne annak a népnek, mely a határszéli és erdélyi részekben az uzsora és a nemzetiségi pénzintézetek karmai között vonaglik és vagy kívándorol, vagy engedí magát levetkőztetni és oláhvá, tóttá, átgyni.

Hát ez tagadhatatlanul nagy és nemes cél. Sokszorta nagyobb minden apró-cseprő kis helyi érdeknél és toronyhegyezésnél. Egy csepp jótétemény: semmi jótétemény! De ha a cseppek millióit egy közös medencébe gyűjt-jük, akkor abból már lehet üdítő italt adni a tikkadóknak, sőt ha a zsilipeit megnyitjuk: gépek zuhogó kerekait hajtjuk azoknak a cseppeknek az erejével, melyek odahaza külön-külön egy kis virág szirmainak az egyszeri feltámasztására sem voltak elegendők.

Tisztelet tehát a Lipótvárosi Kaszinó vezetőtestületének, ahonnan az ez eszme ki-pattant. Bizonyos, hogy a gondolategészséges és hogy mihamar berepül a egész országot és mindenhol megtermékenyíti az elméket.

Hiszen a dolog olyan igen egyszerű! Tessék csak egy kicsike kis számítást tenni. A milliók néhány év alatt együtt vannak. Soha el nem vesznek, hanem folyton-folyvást nőnek és szaporodnak! És emellett, ami leg-főbb dolog, a sokszerenyi pusztuló magyar nép talpraáll, uzsorát nem fizet, sőt még ka-matot se fizet a kölcsönért, amit ebből a ma-gyar bankból kap. Évente mindössze 5 (öt) százalékat fizet vissza husz esztendőig egy-folytában és ezzel le van törlesztve tőke, kamat egyaránt. Földet vehetett rajta, jószágot állitha-tott be, kereskedést üzemeltet, kisipart csinálhat. A magyar bank tőkéje pedig évről-évre gyara-podik a jótékony adományokból, talán az állam hozzájárulásából és az évente vissza-térülő 5 százalékokból. Igazgatósági s egyéb ily díjak a jövedelmét föl nem emésztik. Ez a terv. És e terv annyira tetszetős, hogy már — mint halljuk — az Országos Kaszinó is hozzájárult és szintén jelentékeny ösz-szegeggel gyarapította a Magyar Bank alap-tőkéjét...

Tehát tisztelet adassék a kaszinóknak, most főként a lipótvárosinak, mely ezzel a cselekedetével — éppen úgy, mint a magyar festők megjutalmazására tett alapítványával — igazán érdemessé tette magát a magyar nem-zeti közvélemény haláljára és elismerésére...

A nagy Szechenyi István lelke bi-zonyára az öröm fényességének glóriájában tündököl és mosolyoghat most odafele: Ka-szinók, kaszinók, bizony ilyeneknek álmod-tak'én titeket egykor, nem — amolyanoknak!

(J. a.)

Budapest, január 11.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-ikén a jótétemény nyílt a Budapesti Naplora. Kérjük azo-kat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetes ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytala-nul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Fittler Kamill, az Állami Ipa-rművészeti Iskola igazgatója, Olaszországba utazott.

— **Báró Rosen.** Azok közt a férfiak közt, akiknek hivataluk a keletásiai bonyodalom megoldásában kiváló szerepet juttatott, az első sorban áll báró Rosen, Oroszország tokiói követe. Ő vezeti ugyanis Japánnal azokat a tárgyalásokat, amelyeknek eredményét meg ma is a bizonytalanság homályja borítja. Báró Rosenet Pétervárot békés érzelmű, higgadt és eszes diplomatának ismerik. Testvérbátyja az ismert orosz akadémikusnak és orientálistának és most 56 éves. Diplomáciai pályáját Teheránban kezdte, onnan Montenegroba küldötték és azután a tokiói követséghez osztották be. Ott kötelezetesen elsajátította a japán nyelvet és szorgalmasan tanulmányozta a felkelő nap országát, joggal számíthat Japán legalapesebb ismerőjé közé. Később Dániába, majd Szerbiába ment és 1894-ben Miklós cár, aki nagyon kedvelte őt, belgrádi követévé nevezte ki, ahol előkelő gondolkodásmódjához híven tartózkodott a szerb pártvillongásoktól. Mostani állásába 1902-ben nevezték ki és általában tudva van róla, hogy a háborúval fenyegető konfliktus békés elsimításán fáradozik. Jelét szolgálta engesztelően érzelmek nemrég is, midőn Tokióban és más japán nagyvárosokban oroszellenes tüntetések voltak. E tüntetések alatt sok sértegetés érte Oroszországot, de báró Rosen e sovén kirohanásoknak nem tulajdonított jelentőséget és azt jelentette Pétervárra, hogy a japán kormány maga is sajnálja e demonstrációkat. Ha a japán-orosz konfliktus csendesen el fog simulni, ebben kétségtelenül jelentős része lesz Oroszország tokiói követének is.

— **A református püspökszűzítés.** A dunamelléki református egyházkerület püspökszűzítőire az eszperesek ugyszólván már valamennyi egyház szavazatát beküldték a püspöki hivatalba. A 320 szavazat Baksay Sándor és Petri Elek között fog megoszolni. A szavazatokat e hó 20-án fogja felbontani egy bizottság Darányi Ignác főgondnok elnöke alatt.

— **A hannoveri királyné állapota.** Gmundenből jelentik, hogy a hannoveri királyné egészségi állapota javult.

— **Loubet Rómában.** Mióta biztossá vált, hogy Loubet elnök Rómában viszonzni fogja a fiatal olasz király párisi látogatását, természetesen az a legfontosabb kérdés, fogadjá-e a pápa Loubet elnököt. Egy újságíró választ kért e kérdésre egy főpaptól, aki a pápa környezetében előkelő állást foglal el és az így felelt:

— A pápa semmi szín alatt sem fogja Loubet elnököt fogadni.

— **Waldeck-Rousseau betegsége.** Párisból jelentik, hogy Waldeck-Rousseau volt francia miniszterelnök egészségi állapotáról újabb komoly hírek keringenek. Attól tartanak, hogy epekő-bántalma operációt fog szükségessé tenni.

— **A tanárok fizetési pótléka.** A tanárok fizetési pótlékának kintalányozása már befejezés alatt van. Ugy a számvervőség, mint az ügyosztály elkészült a folyósítandó összegeknek egyenként való kiszámításával s e munkálatok alapján az utalványozások egy része már elment, az utolsó csoport a minap készült el s egy-két napon belül minden állami tanárnak kezében lesz az utalvány. Az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny értesítése szerint a tanulmányi alap tanárai per analogiam kapnak pótlékokat, lehetőleg egyidejűleg, vagy, ha a különleges helyzet némi akadályokat okozna, nem sokkal később, a terv az, hogy a pótlék attól az időtől számíttassék, mint az államiaknak.

— **Salamon Ödön emlékezete.** A Salamon Ödön-Emlék-bizottsága felkéri mindazokat, akiknél a Salamon Ödön síremléke javára megje enő Ötletek és gondolatok című művere gyűjtőve vannak, hogy azokat e hó 25-ig az emlékbizottság címére (Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 20. sz.) szolgáltassák be. A könyv február elején fog megjelenni.

— **Szabad Egyetem.** Január 18-án új előadási ciklus nyílik meg a Szabad Egyetemen. Az új ciklus keretében dr. Alexander Bernát, dr. Keszer József, dr. Balogh Ariur, dr. Pastiner Gyula, dr. Török Aurél és dr. Salgó Jakab tartanak előadásokat. Jegyek ezekre az előadásokra az egyetemi kvesturában (Központi egyetem, Egyetem-ter) válthatók.

— **Egy volt képviselő öngyilkossága.** Stuttgartból táviratozzák, hogy a degerlodi erdőben tegnap egy fára ölikasztva megtalálták Agster volt szocialista képviselő holttestét. Agster annak idején a képviselőházban is öngyilkosságot követett el.

— **Szocialista zendülés.** Avadról jelentik: Az aradmegyei Talpas községben tegnap óriási zendülés tört ki. A szocialisták megrohanták a községházat és fenyegető magatartással távozásra kényszerítették onnan a község jegyzőjét és bíráját. A kisenői járás szolgabírája távirati jelentést küldött a zendülésről az aradi csendőrszárny parancsnokságnak, mely nyomban harminc csendőrt vezényelt ki a lázadás színhelyére. Az aradi királyi ügyesség szintén táviratot kapott a zendülésről és dr. Mészáros Antal ügyész tegnap délután kiutazott Talpasra.

— **Az Országos Magyar Szövetség szervezkedése.** Az Országos Magyar Szövetség tegnap az új városházán ülést tartott, amelyen a fővárosi szervezkedés módjait állapították meg. A kerületenként való szervezkedés eszközölésére előkészítő bizottságot alakítottak, amelynek tagjai lettek: Mezey Lajos, Busbach Péter, Pesti Ferenc, Morzsnai Károly, dr. Demkó Kálmán, dr. Stern József, Tompa Antal, dr. Havass Rezső, dr. Toldy László, Ebner József, König Gusztáv, Sümei Vilmos, Kozma Gyula, Kiss E. János, dr. Csorba Ferenc, dr. Göss József, dr. Kiss Károly, Hegedűs Márton, dr. Szőke István, Schuberth Sándor, Hindy Kálmán, Baracs Marcel, dr. Stipanics Elek, Benedek Sándor, dr. Tóth László, dr. Springer Ferenc, dr. Maislis Mór.

— **Uj uniformis.** Katonai uniformisról van szó, még pedig a porosz hadsereg kobeletben történő átújítás. A *Kölnische Zeitung* értesül ugyanis arról, mint egy távirat jelenti, hogy katonai körökben határozott formában beszélnek a reformról. És pedig azt beszélnek, hogy már ennek a hónapnak a 27-ik napján császári rendelet jelenik meg, amely szerint a porosz hadsereg minden katonája új egyenruhát kap s ennek az egyenruhának a színe hasonló lesz a lovas-vadászokénak a színéhez... Uj egyenruha az egész porosz hadseregben. Bizonára valami praktikusabb az eddiginél, mert a németek okoslelkű császára nem költetne különben annyit rengeteg sok pénzt, amennyi egy ilyen átalakításhoz kell. Legföljebb az a vélekedés is merülhetne fel minden ilyen reformmal szemben, hogy minek tökéletesítik még mindig és újra a hadseregeket, el egészen az uniformis színéig, amikor a népek mind nagyobb hévvel csak azért sóvárognak, hogy bár lenne már minél egyszerűbb és csekélyebb jelentőségű a hadsereg intézménye, bár csekélyebbnek a vele járó súlyos terhek. Uj egyenruha egy hadseregben az egész vonalon, ez föltétlenül nagy értékkallódással jár. Amilyen előkelő és határozott a katonai intézmény, nem igen várhatja be, amíg végképpen elhasználdnak a régi uniformisok, s a reform gyors és egyetemes végrehajtása érdekében a régi uniformisok alighanem lomtárba, potom áron a zsibvásárra kerülnek.

— **Combes magamagáról.** A francia miniszterelnök, aki oly elszánt küzdelmet folytat a kongregációk ellen, tudvalevőleg papnak készült fiatalkorában. Egy újságíró fölkereste a napokban, hogy megkérdezze tőle, minő körülmények között változott meg lelki világa és hogyan került a gyermekked hit köréből a tudományos meggyőződéshez.

— Egy szóval, őn azt hajlja, hogy *gyónjak* — mondá Combes. — Kissé kijöttöm a gyakorlatból...

— Előnk ur tehát elvesztette a vallásos hitet a nélkül, hogy szenvedett, avagy sebeket kapott volna?

— Igen. Az elválás saját magától következett be, halkán, lassan, de nem szenvedtem.

— És gyűlöli a papokat?

— Óh nem! Kifűnő emberekre akadtam közöttük. Jellemük és ruhájuk mély tisztelőt gerjesztett bennem.

— Az őn jelenlegi szövetségesei jórészt nem ilyen mérsékelték érzésükben. Vannak közöttük fanatikusok.

Combes egy pillanatig hallgatott és azután, mintha védekezni akarna valami szemrehányás ellen, amelyet megtenni nem merészkedtem, ekként felelt:

— Sohase változtam meg; nézze át nyilatkozataimat, beszédeimet, cselekedeteimet.

— De előnk ur, egészen biztos ön abban, hogy a franciák többsége nem áll a vallásos eszmé hűveiből?

Combes megrázta fejét.

— Nemzetünk szkeptikus, nagyon szkeptikus... Vannak még régi szokásai, de ezek kihaltak. De a hitet, azt az élő hitet, amely éltet és tettekre ösztönöz, már régóta elvesztette.

— De ekkor aztán — bátorkodtam ellenkezni — mi lesz belőle? Minő sorsot jósol ön az eszmények nélkül való népeknek?

A miniszterelnök hirtelen kiegyenesedik, hangja élénkebb, erősebb lesz és valami különös lelkesedés, valami harag vibrál benne.

— *De Franciaországban kell, hogy eszménye legyen.* Azokra a nemzetekre, amelyek durva materializmusban tengődnek és az önző élvezeti ösztönöknek féktelenül engedik át magukat, pusztulás, dekadencia, a kikerülhetetlen végromlás vár... Én *spiritualista* vagyok, értem meg jól, — az vagyok szívem mélyéből és teljes melegségével, — igen, *spiritualista*!

— **A leányok műtélése.** Cselenyi Katinka fővárosi tanítóő A *leányok műtélése és formázásuk* címmel 14-én, csütörtökön este előolvasást tart a Magyar Tanítók Otthonában.

— **Tanító-ösztöndíjak.** A budapesti tanító-testület két 100-100 koronás ösztöndíjra hirdet pályázatot. Pályázónak a testület tagjainak tanuló gyermekei ez évi február 1-ikéig.

— **Sándor király szelleme.** A belgrádi konakba még egyre kísért a lemeszárolt Sándor király véres árnya. Három nap mulva lenn Belgrádban új napja köszönt be, s Péter királynak nem telhetik benne nagy öröme. Tavaly ilyenkor még rendes újeve volt a konaknak. Az idegen országok képviselői annak rendje és módja szerint megjelent a szerbek uralkodója előtt és boldogságot, szerencsét kívánt fejedelem nevében az évforduló alkalmával a szerbek királyának, családjának és népének. Lehetett a jókívánságban igaz érzés, szívből jövő őszinteség vagy ha egyéb nem, — nemzetközi udvariasság. De a követek megjelentek a konakban és volt ünnepes fogadás. Az idén nem lesz. Belgrádban a mai napon nincs idegen követ, nincs külső képviselő, mára már eltávozott Belgrádból Románia, Franciaország, Belgium, Törökország, Görögország és Bulgária követe is, ezt jelenti egy távirat. Esztendő (a görögkeleti üjszándón) napján a belgrádi királyi kastélyra sivatáreg száll le, s Péter király magába szállhat megint és elmélkedhetik rövid királyságának keserveiről, küzdelmeiről és kényelmetlenségeiről. A külföld köti magát. A junisi események borzalmas emlékeinek az elenyésztesítését az államfők sérthetlenségére ellen elkövetett merényletek a reparálását legalább abban akarják látni, hogy a szerb király közvetlen környezetében ne legyen, ne érvényesíthesse befolyását egyetlenegy ember sem azok közül, akik az összeesküvésben és végrehajtásban résztvettek. Az összeesküvők eltávolítása nagyrészt meg is történt már, de nem olyan mértékben, hogy ki-elégítette volna a diplomáciai testületet. Van a konakban még két ember, *Popovics* és *Gruics*, akik az öldöklésben ugyan nem vettek részt ténylegesen, de közreműködtek az előkészítésében. De ezeket sem akarják a konakban látni az idegen követek, s csak akkor térnek vissza Belgrádba, ha ez a két udvari méltóság is eltávozik Péter király mellől. És amennyire nyilvánvaló, hogy Péter király szeretné már békességben és nyugalomban élvezni királyi méltóságát, s a külföldi barátságos indulata mellett boldogítani népét, — épp annyira valószínűnek, sőt bizonyosnak látszik, hogy e barátságos indulat elérése végre is teljesen eltávolítja majd közvetlen közeléből azokat, akik a külföldi képviselőnek ilyen nagyon szemet szurnak. És akkor talán meggyűszik Sándor király szelleme is, s nem kísért a belgrádi konakban.

— **A gyári tisztviselők villamos jegye.** Az újpesti uton levő gyári alkalmazottak ma küldöttségjel járultak *Jellinek* Henrik, a Közüti Vaspálya Társaság vezérigazgatója elé villamos vasuti bérletjegyeik ügyében. A küldöttséget *Vászonai* Vilmos országgyűlési képviselő vezette. A gyári alkalmazottak nevében figyelmébe ajánlotta a vezérigazgatónak, hogy a szűkös anyagi viszonyok közt élő tisztviselők kérése méltányolásra érdemes. *Jellinek* Henrik vezérigazgató megígérte, hogy a memorandumot tanulmányozza és igyekszik a kérést méltányos és alapos elbírálásban részesíteni. A gyári alkalmazottak memorandumukhoz csatolták azt az aláírási ívet, amelyen valamennyien becsület-szavukkal fogadják, hogy amíg a Kálvin-tér-újpesti vonal menetdíjszámai meg nem változnak, a Közüti kocsijait nem használják.

— **Adományok a Vöröskeresztgyűlésnek.** A magyar Vöröskeresztgyűlést január újabban báró *Lichtenstein* Frigyes örmagy, *Lajos Győző* főherceg védnökhelyetteshez beosztott kamarás, 100 koronát küldött. — *Troll* Ferenc trebinyei választott püspök, pécsi káptalani nagyprepost, a Dombóváróti létesítendő vöröskeresztgyűlési Erzsébet-kórház javára 2000 koronát juttatott.

— **Tüntetés a színházban.** *Eszéken* tegnap a színházban a *Drótotól* előadásán tüntetést rendezett a hevesvérű diákság. *Lehár* szép zenéjű operájában egy kuplét énekelt a szombati első előadásán az egyik színész a hagyományos horvátból is és ezen ütközött meg annyira a diákifuság, hogy küldöttséget menesztett az igazgatóhoz, hogy ezt a kuplét törölje. A rendező eleinte hallani sem akart az ifjúság kéréséről, de később mégis az igazgató volt az, akinek engednie kellett. Az ifjúság haragját azonban még ez se csillapította le és minden felvonás után hangos sütyülés és tiltakozás hallatszott a nézőtérrel. A rendőrség közbe lépésének köszönhető, hogy az előadás minden nagyobb incidens nélkül ért véget.

— **Az áosi postalópás.** A múlt év december 22-én — mint megirtuk — az áosi vasúti állomáson elloptak egy pénzszámkát, amelyben 72 darab ezerkoronás és 8 darab százkoronás volt. A nyomozásnak eddig még nincs semmi eredménye. A komáromi ügyészség ugyan több terhelő adat miatt letartóztatta *Huszár-Tóh* József postaküldőnőöt és *Gaszdi* János cukorgyári éjjeli őrt, de most mindkettőt szabadlábra helyezte. A kereskede mi miniszterium 4000 korona jutalmat tűzött ki azoknak, akik az elloptott pénz megkerítésében eredményesen közreműködnek.

— **Merénylét egy főpap ellen.** *Üszkéből* jelentik, hogy az odaváló archimandrita-helyettest, a dechani kolostorból való *Vassút* ma egy alban agyonlőtte.

— **Szocialista győzelem.** Mondjuk el azt az érdekes és figyelemreméltó esetet, amit a *See-ged és Vidéke* című lapban olvastunk ma *Mindszent* községéről. Csongrád megyének ebben a községében pedig az történt, hogy az egész tisztikar a tegnapi délutáni napon csupa szocialistából alakult meg. Ennek az eseménynek némi előzményei is vannak, amelyek a következőkben foglalhatók össze: Mindszentben az 1902. december havában tartott tisztújító közgyűlésre az elnökölő dr. Tary István, a tiszántúli járás főszolgabírája, tévedésből elfelejtett bizalmi férfiakat kiküldeni. A választást ez alapján megfélébekték és a közigazgatási bíróság, mint a legfelsőbb fórum, január 5-én küldött leiratában arról értesítette a főszolgabíró, hogy formai okok miatt megsemmisíti az 1902. évi december 31-én megtartott tisztújítást. Az új tisztválasztást közgyűlést aztán szombatra tűzték ki. Nagy volt az érdeklődés a közgyűlés iránt. A tanyákról sok száz szocialista vonult be, a központ is képviseltette magát. A tisztújítás a legnagyobb rendben folyt le. Aztán kitűdött a megjelölt eredmény a következőkben: Bíróvá lett: Veres Sándor. Esküdtbíró lett: Kiss Balázs *székölő munkás*. Első esküdt: Gál Gáspár, egyszerű tanyai ember. Második esküdt: Pap Mihály. Harmadik: Mihály János. Negyedik: Seres Ferenc. Adópenztárnok: Herczeg István, szintén tanyai gazdaember. Közgám: Mátyás János *halász-legény*, akinek a nyomtatott szöveg olvasása is ugyan-csak nehezére esik. Az lett a szombati eredmény, hogy az egész mindszenti előjárás szocialista. Ami nyilvánvalóan elsőrendű szocialista diadal. Csak-hogy olvasvalamit is ir a szegedi újság, hogy hírszerint a megválasztottak sora lemondanak a tisztségükről, mert a rájuk rótt hivatalt nem tudnak ellátni. Ha ez igaz s a lemondás csak-ugyan bekövetkezik, akkor a diadal javarésze bizony kutba esne. Akkor az történt, hogy a szocialista Mindszentben és környékén számos, de nem képes. Pedig az utóbbi nélkül csak fél, vagy még annál is kisebb eredmény érhető el.

— **Tüntetés Ugron Gábor beszéde miatt.** Ugron utolsó beszéde, amelyben rámutatott a horvátok hó-bortos törekvéseire, tegnap éretlen tüntetésekre adott alkalmat Zágrábban. Nagy tömeg vonult végig a főbb utcákon és abouglotta Ugront és Magyarországot és éltette Horvátországot. A tüntetők az új posta-épület néhány ablakát betörték. A tüntetés különben csakhamar megszűnt, úgy hogy a rendőrségnek nem kellett beavatkoznia.

— **Világkörüll uton.** Elegánsan be-rendezett, finom jacht indult tegnapi után *Venecia* lagúnáiról. A modern idők modern bárkájának érdekes a lakója. Nem más, mint gróf *Széchy László Fiume* volt kormányzója. Ami a kor-mányzói palotában való fényes hivatali tényke-dése és e tengerre szállása között van, immáron elmúlt szexenció. A parlamenti vesztegetések bot-ránya elsimult már, de a feledéshez még sok idő kell. A fiatal gróf is érzi ezt és négy esztendőig tartó világkörüll utra ment *Ditrich*, volt tengerész-kapitány.

— **A budapesti szerb hitközség közgyűlése.** A budapesti görög-keleti szerb hitközség vasárnap dél-előtt 11 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlését. Dr. Mandics Milán főtitkár fölolvasta az igazgató-választmány évi jelentését, amelyet rövid vita után elfogadtak. Elnök lett dr. *Magyarovits Mladen* fővárosi főorvos-helyettes, alelnök dr. *Dimsits István* ügyvéd, az igazgató-választmány tagjai közé pedig beválasztották *Welkow József* nyug. huszárezredes, *Piperkovits Bátor* fővárosi tanácsost, *Perkies Dusan* államvasuti főmérnököt és dr. *Rajics Dusan* ügyvédet.

— **A szünidei kirándulások érdeklődése.** Az ide-genforgalmi és utazási vállalat részvénitársaság igaz-gatója a szünidei tanulmányi kirándulások meg-könyvítése és egyrészes szervezése érdekében elhatá-rozta, hogy a kirándulásoknak nemcsak technikai rendezését, hanem azok üzleti részének olcsó és könnyű lebonyolítását is vállalkozik. Terve az, hogy a tanítványokat a tanárikar által kezelendő utazási takarékpénztárak szervezetenek, amelyek lehetővé tennék, hogy az ifjúság évközben fillérenként takarít-hassa meg a szünidei utazás költségeit. E célra a vállalat megfelelő számú kis könyvecskét és azonki-vüli postatakarékpénztári lapokat bocsátana rendelkezé-re. Az így összegyűjtött és gyűmölcsözőleg elho-lyozott pénzeket az illető tanuló egy-egy tanulmányi kirándulásra veheti részt. Az igazgatókra csupán a szelvény kiszakításával és a begyűlt összegnek a postatakarékpénztárba való elhelyezéssel járó csekély gond hárul. Kellő számú jelentkező esetében a vezető tanár ingyen utazhat.

— **Beszakadt jégpálya.** Berlínből jelentik, hogy a potsdami jégpályán ma a hirtelen támadt olvadás következtében beszakadt a jég, s a léken át öt kor-oslyázó a vízbe zuhant. Három kimentettek közülök, de *Kunsee* könyvkötő két leánya odaveszett.

— **Magyar munkások nyomorúsága.** Az ame-rikai magyar munkások nyomorúságáról érkeznek hírek az utjából. Sok ezer munkásnak nincs ke-nyere s iszonyu elhagyatottságukban éhínség élé-néznek. A sharoni gyárban, mint a Hegyi Jenő szer-

kesztésében megjelölő Kivándorlási Értesítőnek írják, a napszámosok kimondták a sztrájkot s közzöttük öt-száz magyar munkás van kenyér nélkül. A Centralia-szénbányából ezernyolcszáz munkást bocsátottak el.

— **Domahidy főispán beiktatása.** Debreczenből táviratozzák: Domahidy Elemér főispán beiktatása Hajdúvármegye és Debreczen város törvényhatósága előtt ma rendkívüli fényvel folyt le, és az új főispán úgy a vármegye, mint a város bizottságait nyilatko-zataival a legteljesebb mértékben kielégítette. Reggel 9 órakor a vármegyei közgyűlést *Rásd Gyula* alispán nyitotta meg és Veszprémy főjegyző a királyi kéz-íratot felolvasta, mire küldöttség ment a főispánért, aki a szomszéd vármegyei küldöttséivel és 9 országyü-lési képviselővel ideérkezett, letette a hivatali esküt. Erre nagy hatást tett beszéddel elfoglalta a főispáni szé-keket. Végül *Rásd* alispán a vármegye tisztikara nevé-ben melegen üdvözölte a főispánt, majd Veszprémy Zoltán főjegyző mondott beszédet és *Dávidkay János* esperes a megyebizottsági tagok nevében kijelentette, hogy biznak a főispánban, hogy a vármegye érdekeit képviselni fogja. Ezzel a közgyűlés véget ért és a főispán a küldöttségeket fogadta, akiknek szíves üd-vözlésére melegen válaszolt. A főispán a vármegye-házáról a telbologozott fútoakon át, óriási község kö-zt a városházára vonult s ott is hosszabb beszéd-del foglalta el főispáni székét.

— **Heine sirja.** A párisi *Gaulois* nemrégiben panaszkodva írta meg, hogy *Heine* sirja roppantul el-van hanyagolva. A költő tisztelői annak idején alapot hoztak össze, amelynek kamatai a sir állandó virág-diszítésére szolgálnak. A *Frankfurter Zeitung*, mint ennek az alapnak kezelője, felszólította párisi tudósi-tóját, tekintse meg *Heine* sirját és jelentse, hogy milyen állapotban találta. A tudósítás ekként szólt:

Merő kóhalmány mindaz, amit a *Gaulois* és az ő nyomán néhány német újság ír *Heine* sirjának álla-potáról a Montmartre-temetőben. Az ünnepek alatt több ízben is megtekinttem a sirt, megfigyeltem a közönség érdeklődését, a temetői személyzet és a kertészek eljárását és ezen az alapon a következőket konstatálhatom:

A *Desclers* — kertész cég a legnagyobb lelki-ismeretességgel telet meg a *Frankfurter Zeitung*t ka-pott megbízásnak. Amióta fölállították a Hasselrius márványemlékét, amelynek széles, fehér négyeszőge elveszi a termőföldet az állandó virágdisztól, — a kertészek a szezonnal váltakozó girlandot alkalmaz-nak, amely kétszeresen fonódik a szobor és talapzata körül, jóleső módon megszakítván az emlékmű nagy fehér síkjait. Aki a téli hónapokban a Montmartre-temetőbe ellátogat, a hideg monumentumot friss gir-landoktól övezve találja, a talapzat előtt pedig ibolya- és rózsacsokrokat, amelyeket hűsleges tisztelők hoztak. *Heine* sirja látogatónak száma évről-évre nö-vekszik, amint arról a temetőőrök kivétel nélkül tanus-kodnak. Még *Zola* Emil közeli sirja se vonz annyira látogatót, talán azért, mert még nem ismerik a helyét. A látogatók egy része hűsleggel ragaszkodik a régi szokáshoz és névjegyt hagyja hátra a síron, ami által töredékes, de mégis érdekes statisztikához ju-tunk. 205 névjegyen, amelyet a kertész legutóbb gyűjtött, 270 nevet találunk: vagy 200 látogatót Né-metországból, 60-et Ausztria-Magyarországból, 30-at Angliából, Észak-Amerikából és Argentínából és 20-at Svájc különböző kantonjaiból. Oroszok, norvégok, hollandusok egy-ketten vannak képviselve és egy szerb-belgrádi könyvkereskedő anyanyelvén bódol a költő emlékeztetének. Párisban egyesület alakult, amely a költő sirját rendesen látogatja; tagjai sorában egy külügy-mi-niszteri attasé van, aki *Heinet*, „örök tanítóját gyanánt” üdvözli. *Schary Lajos*, az ösmert proletár-költő, aki maga is sok rossz napot élt meg Párisban, sokszor keresett vigaszt a költő sírján, akihez — az egyik névjegyen — ekként szól: „Dors bien, dors bien, mon pauvre Henri Heine!”

Nagyon diszkrétül viselkedett egy hölgy, aki a sírra egy zárt borítékot tett le a következő címzéssel:

Henri Heine
Avenue de la Clooche
Cimetière de Montmartre
Páris
27 Division, Ligne Nr. 27.

Megbizálásom alapján felbontottam a levelet: havasi gypár volt benne, amelyet a márványlapra tettem.

— **Farsang.** Az Országos Kereskedelmi és Ipar-csarnok január 16-án hölgyestét ad sa át helyiségében (Akadémia-utca 3. sz.) Tanc elött *Molnár Ferenc* föl-olvasást tart. — A Ferencvárosi Torna-Klub január 16-án a Ferencvárosi Polgári Kör helyiségében (Bakács-ter 14. sz.) táncmulatságot rendez. — A Budapesti Posta- és Táviratintézet Köre február 2-án a Royal-szállóban hangversenyt ad. A koncert után tánc lesz.

— **A chilei milliók.** A *Maria de la Luz* Cousino-örökség ügye, amely betekintést engedett a párisi asszumpcionista nővérek klastromának titkos műhelyébe, most abban az irányban foglal-koztatja a sajtót és a hatóságokat, vajjon a örök-hagyó chilei leány természetes halállal mult-e ki. Magának a hatvanmillió örökségnek a sorsa egyelőre még mindig kétséges. *Gosselin*, akinek a nevére az örökség szökött, lemondott ugyan az örökségről egy nyilatkozatában, de szakértők állí-tása szerint ez a lemondás nem érvényes. Erre vonatkozólag s a Cousino kisasszony halálának a körülményeiről a párisi *Matin* a következőket írja:

Gosselin látván, mekkora port kavart föl az ő különös szerencséje, az újságokban kijelentette, hogy lemond az örökségről. Mint jogi doktornak tudnia kell, hogy ez a lemondás nem jogérvé-nyes, mert a törvény bizonyos formáshoz köti az ilyen lemondást. E formáshoznak nem tett eleget, tehát még mindig ő az örökös. Különbö-n a szerencsétlen leány halálának körülményei sin-csenek még egészen kiderítve. Az apák azt beszélik, hogy a viruló, fiatal és mindig egész-séges leány hirtelen diarótt kapott, amiből né-hány nap alatt meningesis fejlődött. Orvosi diag-nózis ez? Tamáskodunk benne. És miért jutott volna az eszébe a viruló leánynak, hogy egy-zerre csak végredelekezzék? Ezek mind homá-lyos dolgok, amelyeknek megvilágosítása szűk-séges.

— **A Budapesti Építészeti Szemle** most lép a tizenharmadik éolyamba. Ez alkalomból a szerkesztőség, amelynek vezetését jannár elsőjén *Bobula János* vette át, előfizetési föl hívás kapcsán programot ad ki. E szerint a Budapesti Építészeti Szemle a mellett, hogy a legelőbb magyar szaklap, az építészet minden aktualitását regisztrálja és művészi szempontból ellen-őrzi az odavágyó ügyeket. A lap előfizetési ára egy évre 8 korona.

— **A szegény ember holtteste.** Weimarnban tör-tént, hogy egy szegény asszonynak meghalt az ura az ottani kórházban. A törvény értelmében az olyan holttesteket, amelyeknek hátramaradtjai nem tudják a temetési költségeket fizetni, kiadják az ana-tómiai intézetnek tudományos célokra. A szegény ö-zvegy is azok közé a nyomorúságosak közé tartozott, akiknek nem volt pénzük a temetésre, de azért mégis meg szeretne volna adni kedves halottjának a végső tisztességet. Szaladt a hatósághoz, de ott azt mon-dták neki, hogy ha nincs pénze a temetésre, hiába minden. Ekkor elpanaszolta baját lelkész-nek, aki még aznap a szószékről elmondta hí-veinek a szegény özvegyasszony szomorú esetét s felszólította őket, hogy segítsenek a bajon. Ott nyomban össze is gyűlt negyven márká, amelyből — husz márkát *Karolina*, szécs-weimári hercegnő adott, aki ott volt véletlenül a templomban és hallotta a lelkész beszédét. A históriai büszg kedvéért még azt is fel kell jegyeznünk, hogy a nagyhercegnő kísé-re-tének egyik hölgytagjától kérte kölcsön a husz már-kát, minihogy éppen nem volt pénz nála. A nagy-hercegnő megkérdte meg, vajjon elegendő-e a negy-ven márká a temetésre, mert ha nem, akkor a még hiányzó költséget fedezi. Időközben azonban a sze-gény özvegy kérvényét is adott be a hatósághoz s minthogy ezt a kérvényt kedvezően intézték el, a szegény ember holttestét nem adták ki az anatómiai intézetnek, hanem eltemették közközségben. A *Weimari* temetőben most ott domborodik egy sir, amelyben nyugszik a szegény özvegy asszony halottja s ő onthatja rá a könnyeit, ahogy jól esik neki...

— **Jótékonyk.** *Kanits Artúr*né, született Grün-baum Margit 1.00 rubát adományozott szegény gyer-mekek között való kieszta végett. A rubákat az elő-járásokok fogják szétosztani.

— **Magándetektívek iparengedélye.** A magán-detektívek ósházája Angolország és Amerika. Nánk még csak kevesen foglalkoznak ezzel a hivatással, de már Ausztriában mind nagyobb azoknak a száma, akik erre a pályára lépnek. Az osztrák kereskedelmi ka-mara azzal a kéréssel fordult a kereskedelmi minisz-terhez, hogy tegye iparhatósági engedélytől függővé ezt a foglalkozást. Azok, akik a jövőben mint privát-detektívek, vagy mint ilyen iroda igazgatói és tulajdo-nosai akarnak működni, csakis abban az esetben nyer-nek erre engedélyt, ha a folyamodó teljesen megbiz-ható, feddhetlen jóleletű, általános műveltséggel bir, kifogástalan erkölcsű és sem a rendőrséggel, sem pedig a törvénnyel összeütközésbe nem került. Hatás-körét is teljes szabotossággal állapítja meg a tervezet. A detektívek tilos azokat foglalkozni, ami a rend-őrség, törvényszék, hatóságok, ügyvédek, jegyzők, nyilvános ügynökök, sőt a tudakozódó-irodák hatá-s-körébe vág. Kötelez továbbá rendes könyvvizelésről gondoskodni és e könyvekben pontosan és betűsoros rendben számozva mindazokat a tényeket, titkokat bejegyezni, melyek hivatása teljesítése közben tudomásra jutnak. Végül mindelem előfeltételek teljesítése mellett is csak az esetben adhatnak ki ilyen engedélyek, ha a helyi viszonyok ezt szűkséggel. A foglalkozás

megszorítását főleg az teszi indokolttá, hogy mindezt olyan a magánrendőrség-intézmény létezik, számtalan olyan eset került már naplónkra, melyben a detektív zsarolásra használta ki az általa megtudott titkokat.

— **A debreczeni katonák elitélése.** A debreczeni hadbírószoborban hozott ítéletet ama debreczeni katonák fölött, akik októberben szolgálatuk meghosszabbítását ellen tiltakoztak s elhatározták, hogy megkoszorúzzák a debreczeni szabadság-szobrot. Követlenül a szegedi Kossuth-szobor megkoszorúzását után történt ez. A debreczeni 39. gyalogezred tizenhárom öreg katonája Bíró Sándor tizedes és Kiss Sándor közlegény ajánlatára közösen egy tervezetet fogalmaztak meg, amelyben tiltakoznak a katonai önkény ellen, aminek dokumentálása végett elhatározták, hogy koszorút tesznek a szabadság-szoborra. Ezt a tiltakozó iratot körözni akarták aláírás végett az ezred három évet leszolgált katonái között. A tervezetet kilencen aláírták, négyen megtagadták az aláírást. A titkos terv alig pár nappal az október 14-iki tanácskozás után nyilvánosságra jutott. A kilenc katonát, aki aláírta a tiltakozást, nyomban vizsgálati fogságba helyezték. A hadbírószoborban hirdette ki ítéletét a vádolt katonák előtt. Az ítélet a következő: *Bíró Sándor* káplárt, *Kiss Sándor* közlegényt, mint felbujtókat *nyolc* havi, *Császár Samu* és *Sándor Bernát* káplárokat *hat* havi, *Gódl Lajos* őrmestert *öt* havi, *Horog Gyula* és *Rosenbaum Alajos* közlegényeket *négy* havi, *Puskás Zsigmond* és *Kiss Imre* közlegényeket *három* havi egyszerű börtönnre ítélte a hadbírószobor. A négy katonát, akik az aláírást megtagadták, *felmentették*.

— **A váci postarablás.** A rendőri sajtóiroda jelentése szerint a váci postarablás ügyében a nyomozás serényen folyik. A vizsgálat adatai szerint a postaközséket és társát határul több lövéssel leterítették s fejüket baljával összevagdalták, holttestüket az országot mellé ledobták. A köszt azután az erdőben feljöttek s ellopak egy darab 1000 koronás tíz darab 100 koronás, hét darab 50, negyven darab 20, tíz darab 10 koronás bankjegyet s ezenkívül még külföldi pénzemekben 3358 koronát, továbbá néhány csomag vaját és két darab 4—6 kilogramm súlyú üres, zöldre festett és pirossal színezvezt vasládát. A gyilkosok ketten lehetnek s a Rétvári vezető országon a Katalin-pusztán felé menekültek. A nyomozás szerint a hónap 5-én este hét óra tájban a rétágyi országon. A gyilkosság színhelyéhez közel két erős testalkatú, középtermetű, fekete ruhás ember sietett tovább. Többen látták őket és ezek leírása szerint az egyik fekete báránypőrké, a másik ernyővel ellátott hajós pőrké viselt. A gyilkosság helyén, valamint ott is, ahol a kocsi kirabolták, friss kocsinnyomokat találtak, amelyek az erdő szélénél Katalin-pusztá felé vezetnek. Több tanu vallomása szerint a gyilkosság ideje után mintegy másfél órával egy fekete, vagy sötét pejlavas kocsi három szürkés vagy barnás ruhába öltözött fekete pőrké kalapos ember hajtotta Szendehely és a lokosi ósáda között. Az egyik embernek vörösös bajusza volt. A váci rendőrség és a csendőrség ezeket keresik most első sorban. A váci rendőrség egyébként annak, aki a tettesek nyomára vezető adatokat szolgáltat, *kétszáz korona jutalmat* ad.

— **Letartóztatott sikkasztó.** Bartók M. Hugó a király-utcai Beer Pál könyvkereskedőcégnél volt alkalmazva 80 korona havi fizetéssel mint irodai alkalmazott. A cégnek a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál van csekk-számlája. Bartók M. Hugó ezt tudta és pár hét alatt kilenc hamisított csekk alapján 16 000 koronát vett fel a cég számlájára a banktól. Beer e napokban eladta az üzletét s az átadás ma történt meg. A számadások átvizsgálásánál tűnt ki Bartók manipulációja. Beer Pál délután a rendőrségre ment s feljelentést tett hűtlen alkalmazottja ellen. Detektívet küldtek ki Bartók lakására, azonban nem találták ott. Ejjel után végre megtalálták a titkos rendőrök a sikkasztót a *Manál-kávéházban*, ahol nagyban mulatott. Letartóztatták az elegáns fiatalembert és bevitték a főkapitányságra, ahol *Szesler* fogalmazó kihallgatta és vallomása alapján előzetes letartóztatásba helyezte. Bartóknál a sikkasztott pénzből 1600 koronát találtak.

— **A Bethesda-kórház ügye.** A Városházán, az Aréna-uton lévő Bethesda-kórházban az utóbbi időben különös dolgok történtek. A kórház a budapesti református német leányegyesületnek tulajdon, amelynek közvetlen felettsége az anyagegyház. A kórház főnöke a tavasszal lemondott állásáról s vele együtt távozott Biderauer lelkész is, mert az új főnök, akit egyenesen Németországból híttak meg az állásra, kijelentette, hogy ezután a kórházban nem tűri meg a magyar szót. Biderauer lelkész pedig annak idején éppen azért váltotta el a kórház lelkesi állását, hogy abbana magyaros szellemet terjessze. A főnök, *Unnsgen Agnes* és a kórház beteget jó ideig lelkész nélkül maradtak, mert a fiatal magyar papok közül senki sem vállalkozott az állás betöltésére. Így

hát nem maradt egyéb hátra, mint ismét Németországba folyamodni ahonnan *Rotscheid* tiszteletet hívták meg a kórházba. A tiszteletes, éppúgy mint a főnök, egy szót se tudott magyarul s így a betegek legnagyobb részével nem tudtak beszélni. A betegek így kénytelenek voltak kívánságaikkal a kórház személyzetéhez fordulni, amiért azután a főnököt kegyetlenül bánt a személyzetel is meg a betegekkel is, sőt a kórház orvosával szemben sem tanusított tisztes bántalmódot. Erről értesült az anyagegyház és felszólította a leányegyházat, hogy indítson szigorú vizsgálatot. A vizsgálatnak az lett az eredménye, hogy *Unnsgen Agnes* főnök, mint *Rotscheid* tiszteletes beadták lemondásukat, amit el fogadtak s így mindkettő visszatért Németországba, amint helyettesítik őket.

— **Pápai levelek.** X. Pius pápa, mint Rómából jelentik, két nagyon érdekes levelet írt, amelyek erősen bevillágitanak az egyszerű életű pontifex maximus elveibe és lelki világába. Az egyik levél az összes katolikus államfőknél szól és Háromkirályok napja dátuma. Ebben a pápa hivatalosan értesíti a címzeteket a trónra lépéséről. Meg is okolja, hogy miért választotta az említett napot. Azért, mert *ezzen a napon mutatják be a királyok hódolatként Jézusnak*. Figyelemzteti őket tehát a kötelességeikre, amelyekkel az egyháznak tartoznak. Ez az egyik levél a kétségtelen a jelentősége és érdekessége. A másik levél nem tárgyal ilyen súlyos dolgokat, de ugyancsak érdekes s ennek a levélnek már a hatását is konstátálja az a tudósítás, amely ezekről a levelekről beszámol. Szól pedig ez a levél a *deceletagáról* s íródott a vatikáni követek doyen-jéhez, *D'Artas* portugál követhoz. Azt az óhaját is nyilvánítja X. Pius, hogy a követek estélyein, arra való tekintettel, hogy azokon egyházi méltóságok is meg szoktak jelenni, a hölgyek ne jelenjenek meg kivágott ruhában. D'Artas már értesítette a pápa óhaját felől követésait és az arisztokrácia tagjait s az arisztokrácia hölgyei között nagy lehangoltságot is keltett a pápa levele.

— **Vasuti baleset.** Münchenből jelentik, hogy az oitani központi pályaudvaron ma nagybűvű baleset történt. A indau gyorsvonat a kelleinél nagyobb gyorsasággal robogott be az állomásra, ahol neki ment a sen végén lévő vaskoriátnak és kiskit. Négy utas megsebesült.

— **Haltás.** Temesvárról táviratozzák: A temesvári ügyvéd kamara enőke, dr. *Niamessy Gyula* 60 éves korában ma meghalt. A bódogut, ki öt év óta állt a kamara élén, két évtizeden át városi képviselő és az utolsó években megyei bizottsági tag volt. *Niamessy* a temesvári szabadelvű párt egyik oszlop tagja a délvédeli ügyvédi kamarák díszjele és a magyarság buzgó és óharcosa volt és kiváló szerepet játszott a társadalmi és politikai életben.

— **Letartóztatott család.** A rendőrség ma letartóztatta *Fischer Antal* varasdi születésű 41 éves rodit multu ügyvéd, aki több ügyvétkarsával külföldi cégek megkezelésére szövetkezett. *Fischer* bankutas feirásu banketikeket készített, amelyekben külföldi cégektől nagy összegeket erő árakat rendelt. A rendőrség megkezezte, hogy információit Budapesen vagy Bécsben kinez forduljanak. Az információ mindig a banda tagjaitól eredt s így egész sereg külföldi céget sikerült lepre csalni. A család bandának a Dobutca 7-ik számú házban volt a tanyaja, ahol a bankutas alkalmazottai temérdek számát és megrendelést tarták. *Fischer* etartóztatták, a banda többi tagjai ellen pedig folytatják a vizsgálatot.

FŐVÁROS

(*) **A régi országház.** A pénzügyi osztály előterjesztést tett a tanácsos az országház felhasználása dolgában. Az ügyosztály megette a számításokat s az eredmény az, hogy ha a régi országházat a közgyűlés terem és bizottsági ülés terem céjára akarnak felhasználni az atalkítások mintegy 170 000 koronába kerülének. Minthogy pedig a régi országház épülete ma a legszilárdabb módon épült, nem lenne megokolt dolog, ha az atalkítására ilyen nagy összeget adnának ki, annál kevésbé, mert a jelenlegi közgyűlési terem a főpolgármesteri hivatal és a bizottsági ülés terem angy is kellő díszszel és megieelő helyen vannak berendezve s a főváros jelenlegi pénzügyi helyzete sem engedheti meg az ilyen nagyobb s improkutív kiadást. Ennek fogva azt javasolja az ügyosztály, hogy a közgyűlés hívja föl a tanácsot más irányú előterjesztés feléire. Ehhez a tanács is hozzájárult.

(*) **A színházak tűzbiztonsága.** Emlegettük, hogy a belügyminiszter felhívta a székesfőváros tanácsát intézkedjék, hogy az összes fővárosi színházak tűzbiztonságukat illetőleg rövid időn belül megvizsgáltsanak. *Amadly Géza* tanácsos, akit ezzel az ügyvel megbíztak ma már előterjesztést tett a tanácsnak a színházvizsgáló-bizottság megalakítására. A bizottságot a tanács már holnap megalakítja és azonnal meg is kezdi a színházak megvizsgálását.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Sötétség.** *Kutkai György* nagy sikert ért társadalmi színműve, holnap, kedden, ismét színe kerül

a Nemzeti Színházban. A főszerepek a holnap előadásán is *Jásai Mari*, *P. Márkus E.*, *Helvey L.*, *Vidvárdi, Török Irma*, *Liget Julianna*, *Szavay Gál*, *Gyenes Császár*, *Dezso Gabányi* és *Rózsahegy* kezében lesznek. Ez lesz a darab 17-ik előadása. Holnapután, szerdán *Shakspeare* klasszikus tragédiája *Macbeth* mérsékelt árú előadásban kerül színe. A nagyvárny szomorújáték melynek felújítását oly nagy érdeklődéssel fogadta a közönség, a Nemzeti Színház csaknem teljes együttesét foglalkoztatja. A címszerepet ezúttal is *Szavay*, lady *Macbethet Jásai Mari* játssza. Nagyobb szerepekben *Fai Szeréna*, *Paulyné*, *T. Deli E.*, *T. Vízvári M.*, *Vagy Ibolya*, *V. Molnár R.*, *Alszechy Irma*, *Gál, Beregi, Pálfi, Bakó, Mihályfi, Pethes, Gabányi, Horváth, Helényi* és *Rózsahegy* vesznek részt. Az előadás 7 órakor kezdődik.

** **Józi a vidéken.** A Vígyszínház legújabb sikerét, a *Józi*t, a vidéki szinagatók is nagy érdeklődéssel várják. Nem is csodálhat várakozásukban és már többen meg is szereztek a józsi bohózatot. Felmerült azonban az az aggodalom, hogy a második felvonás komplikált díszlete nem alkalmazható mindenütt. Ezzel számolniok kell még az elsőrendű direktoroknak is, akiknek téli színházban a nagy díszletezés sem okoz nehézséget, de nyári állomásban bajosan állítható fel a törökbalinti hármast dekoráció. Erre való tekintettel *Molnár Ferenc* a *Józi* második felvonásához új szcenáriumot csinált, amely a kisebb színpadok igényeihez is alkalmazkodik. A Vígyszínházban a *Józi* tegnapi előadására is az összes jegyek elkelték s a közönség egész estén át nem fogyott ki a kacagásból. Az egész héten át, minden este a mulatós bohózatot adák a Vígyszínházban.

** **Bertram Tivadar hangversenye.** *Bertram Tivadar*, a világhírű baritonista, akinek művésze a bayreuthi előadások oszlopa, *7. hó 14-én csütörtökön* hangversenyt rendez a Royal-szálloda koncert-termében. A nagy énekes műsora ezúttal csupa Wagner-szimból áll és azonfelül a koncertnek külön Wagner-jellegzet ad dr. *Dilmann*, a hírneves Wagner-tolmács közreműködése, akinek eminus zongoraművésze egy maga is attraktív lehetne az estélynek. Jegyek a *Harmonia*ban kaphatók.

** **A Királysínház újonsága.** A Királysínház személyezte most *Konti József* új operettjét, a *Szárda titkára* készült, amelynek betámaszt maga a szerző végzi. A darab, melynek poétikus, mulatató szövegét francia eszme után *Pásztor Árpád* írta, a jövő hét közepén kerül bemutatásra. Jegyeket a bemutatáselőadás szombattól kezdve lehet váltani a Királysínház pénztáránál. Ezen a héten csütörtök és vasárnap estét kivéve, a *Makrancos hölgyek* kerül színe. Csütörtökön és vasárnap este Huszka—Martos operettjét, az *Aranyvirág*ot adják.

** **Új eredeti színmű.** A Nemzeti Színház igazgatósága előadása elfogadta *Koroda Pálnak Örök ideál* című 3 felvonásos társadalmi színművét.

** **Hangversenyek** a Hubay-Popper-kvartett nívós és változatos programmal rendezte ma harmadik kamarastétjét. A négyes tagjai a tőlük megszokott bravúrral játszottak. Melyhegedűn *Kőszeghy Sándor* vezényel száma aratott teljesít. *Mariagh Marie* né dalkékesnő művészi jelenség, bár a hangja kisterjedelmű.

Laub István, a jeles fiatal zongoraművész *10-11-én* (hétén) önálló hangversenyt rendez a *Vadász* kisteremben a következő műsorral: I. c) Bach—*1. sz. Ábránd és fuga*. G-moll. b) Beethoven *Sonata*. 57. mű. (Assai Allegro). — Andante con moto. Allegro ma non troppo. II. a) Field *Nocturne*. A-dur. b) Chopin *Grande Polonaise*. 22. mű c) Chopin *Etude*. 25. mű. 9. sz. d) Liszt *Gnomon* reigen III. *Sennamun Ábránd*. 17. mű. (Sempre fantasticamente ed appassionatamente. — Moderato. Sempre energico. — Lento e sempre piano). IV. a) Agazzi *Caprices* 8. és 4. sz. 27. mű. b) Chován *Humoreske*. 8. mű. c) Szendy Magyar II. *Rhapsodia* (u).

A **Budapesti Zeneiskolában** vasárnap a zongora- és hegedűosztály növendékei nyilvános hangversenyt mutatnak be tanulási eredményét. A zongoraosztályon kiemelkedtek a növendékek tisztá bilentűvőrsét és biztos technikai készséget. A hegedűosztály növendékeinek tudatos vonókezelése, jó intonálása érdeme dícséretet. Kitűnnek a vizsgái hangversenyen: *Gibek Olga*, *Fueneröcher Gizella*, *Dittler Róza*, *Weisz Lenke*, *Major Éna*, *Obersohn Béla*, *Róna Alfréd*, *Förgecs Béla*, *Reményi László*, *Fodor Imre*, *Ujházi Ferenc* és *Major Róbert*. A tantás, a rendezés precizitása a jeles tanári kar-nak, nagyrészen *Major J. Gyula* igazgatónak avatottságát dicséri.

TUDOMÁNY, IRODALOM

© **Mátyás király mint városépítő.** A Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának ma délután *Kautz Gyula* előkléte alatt tartott ülésén *Csáki Dezso* rones tag olvasta fel szék ogaló tanulmányát ezen a címen: *Mátyás király, mint városépítő*.

A renaissance embeve volt *Mátyás király*, alkotói, építési vagyó uralkodó. Trónralépie után nem-sokára megkezdte a budai királyi vár újjáépítését s

adományokkal buszította a félig rombadólt Budát építkezésre. Adományainak, felhívásainak nincs fogantatja. Ekkor, 1470. táján a város polgáraitól rendeletet intéz, mely szerint: aki rombadólt házát egy év alatt fel nem építi, attól a házat elköböröztet és olyan adományozza, aki fel bírja építeni. Ez szigorú rendeletet a király végre is hajtotta.

Az érdekes előadást a hallgatóság nagy tömegével fogadta.

SPORT

A vívóverseny győztesei. A mentők javára rendezett vívóverseny tegnap zárónapján először a törvénki küzdtek. A győztes *Czénker Béla* (Kolozsvár) lett három győzelemmel. Második *Köber Károly*, harmadik *Fáy István*, negyedik *Uj. Bolgár Ferenc*. A középvívi kardmérkőzésből *Darányi Gyula* került ki győztesnek két és fél győzelemmel. Második volt *Blum József* (Fodor-iskola) egy és fél győzelemmel, harmadik *Bozár Ferenc* (Rakossy-iskola) s negyedik *Darányi Kálmán* (Arlow-iskola). A helyezettnek mindnyájan érmet s az első és második tiszteletdíjat is kapott. A középvívi bevezése után iskolaakadémia volt. A bemutatott iskolavívón nagy tetszést aratott *Santelli Italo* mester, aki a két Bánffy báróval mutatott be szép iskolát. *Szankay* két Fodor-tanítványával mutatott be remek iskolavívást. A kardversenyben győztes lett *Szanday Jenő* huszarnagynak öt győzelemmel. Második volt *Leher Artúr* (Fővárosi Vívó-Klub) négy győzelemmel, harmadik *Spacz Gyula* (Fővárosi Vívó-Klub) három győzelemmel, negyedik *Fuchs Jenő* (Magyar Vívó-Kör) két győzelemmel, ötödik *Herceg Ernő* (Santelli-iskola) egy győzelemmel s hatodik *Földes Dezső* (Fővárosi Vívó-Kör). A győzteseknek és mestereknek az érmetek és tiszteletdíjak az akadémián alatt *Augusta* főhercegnő védőné adta át. A két bécsi vívó, *Barbasetti Luigi* és báró *Pinelli Manfréd* részére Budapest székesővárosi tanácsa különdíj érmetek. A vívóakadémián az amatőrök közül *Mészáros Ervin* úrnagyhadnagy, Magyarország tanácsa, báró *Pinelli Manfréd* (Bécs), a mesterek közül *Santelli Italo*, *Gennari József*, *Barbasetti Luigi* (Bécs), *Torricelli Angelo*, *Arlov Gusztáv* és gróf *Vay Lajos* vétékek. Báró *Bozár Jenő*, *Fodor Károly* és *Barbasetti Luigi* mesterek *Portelek László* *Keressey Géza*, *Rádsz Gyula* főhadnagy, dr. *Haberfeld Marcell*, *Zachel Mihály* főhadnagy, *Szavassy Mihály* főhadnagy és *Berty László* főhadnagy amatőrök szép asszult-vívást produkáltak.

VIDÉK

(Pestvármegye közgyűlése.) A törvényhatósági bizottság tagjainak élénk részvétele mellett folyt le ma Pestvármegye évnegyedek közgyűlése, az első az új esztendőben. Mielőtt napirendre tértek, *Förster Aurél* hibáztatta, hogy a legfontosabb tárgyakat a pótló tárgysorozatba veszik föl, amely csak később jut a bizottsági tagok kezébe. Ezért értelmezte, ugymond, hogy Tisza Istvánt a nyilvánosság kizárásával üdvözölték. Az enköli *Benczky Ferenc* főispán és *Benczky Lajos* alispán megígérték az orvosást, a főispán egyben tiltakozott az ellen, mintha az új kormányelnökök titokban üdvözölték volna. Azután felolvasták *József főherceg* levelét, melyben köszönetet mond a leánya elhunyt alkalmából tolmácsoló részvételért és Tisza István leiratát, aki a vármegye üdvözlését köszönte meg. A napirend során tudomásul vették az alispáni jelentést, amely az ősi vetésekről megnyugtató képet ad és az ideit bort jobbnak mondja a tavalyinál. Végül elhatározta a közgyűlés, hogy feliratot intéz a kormányhoz, a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslat olyan módosítását véget, hogy a kereszmák és pálinkamérések vasárnap délelőtt az istentisztelet tartama alatt zárva maradjanak.

Nyitlter.

Csakis az elővigyázat menti meg a kollektív következmények elől. Ha ön meghúzza a szálakat, a közhatal, a közhatal, a közhatal — van köze, vagy ha asztalán, nehéz idegrendszerben, mellszorultságban, torok, tüdő, a gőg-huruthat szenved, úgy használja az általános elismert és kedvelt „Pectora” fűszert, mely számtalan beteg meggyógyított.

Aki a „Pectora” fűszert valódi, hamisítatlan állapotban kívánja, az forduljon csak közvetlen a Diána-gyógyszertárhoz, Budapest, Károly-körút 6. sz., mely azt csomagban 2 koronával küldi meg.

(Az e sorok alatt közöltnek sem tartalmát, sem alakját nem felelő a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Egy százforintos kölcsön. A törvényszék főelbészeti tanácsát foglalkoztatta ma a tőmerdek bírói és társadalmi fórumot megjáró Berchtold-Forgách-ügy. Egy százforintos kölcsönből keletkezett a rég húzódo pör. A százforintos átlólag gróf Berchtold

Miklós a Somossy-műlatóban kölcsön adta gróf Forgách Antalnak, aki becsületszavát is lekötötte, hogy a kölcsönt másnap visszafizeti.

Amikor gróf Forgách nem fizetett, gróf Berchtold a járásbíró előtt pörölte az összeget. Gróf Forgách esküvel erősítette meg, hogy nem tartozik, mire a bíróság fölmentette. Gróf Berchtold erre a Nemzeti Kaszinó választmánya elé indítványt terjesztett, hogy a kaszinó rekeszse ki tagjai sorából Forgách grófot, mert becsületbeli adósságát nem fizette meg. Az indítványt *Madách Imre*, Nőgrádmegye főpénztárosa is támogatta, aki előtt gróf Forgách állítólag beismerie, hogy a vitás száz forint kölcsönt megkapta. A Nemzeti Kaszinó választmánya kizárta erre gróf Forgáchot a kaszinóból. Utóbb a katonai becsületbíró gróf Forgáchot fölmentette gróf Forgách pedig a büntető-járásbíró előtt rágalmasz miatt panaszt emelt gróf Berchtold és *Madách Imre* ellen. A járásbíró gr. Berchtoldot büntöské mondotta a rágalmaszban s ötszáz korona pénzbüntetésre, esetleg huszonöt napi fogházra és száz korona pénzbüntetésre, esetleg öt napi fogházra ítélte. *Madách Imrét* a bíróság fölmentette. Főelbészés után az ügy a főelbészeti tanács elé került. A tárgyaláson *Barth Zoltán* bírónak költ s az ügyet *Körhy István* előadó bíró ismertette. Gróf Berchtold Miklós helyett ügyvédje, dr. *Prohászka* jelent meg a tárgyaláson. Gróf Forgách Antal ügyvédje, dr. *Vásosny Vilmos* országgyűlési képviselővel személyesen megjelent. Az előadó ismertette az ügy állását, fölolvasta az első bíróság ítéletét, gróf Berchtold Miklósnak a kaszinóhoz intézett levelét és kérését indítványát. Továbbá gróf Berchtold főelbészését amelyben azt állítja, hogy a járásbíróval relatív bizonyíték alapján ítélte el. A panaszos azért felebezzet, mert szemre a járásbíró gróf Berchtoldtal szemben jogtalanul alkalmazta az enyhítő 92. szakaszt s Berchtoldot joghazbúntetésre kellett volna ítélnie. Felebezzet azért is, mert *Madáchot* a bíróság fölmentette. A főelbészeti tanács az első bíróság marasztaló ítéletét indító okainál fogva helybenhagyta s gróf Berchtold Miklóst rágalmasz vétségéért huszonöt napi fogházra átváltoztatható ötszáz korona pénzbírságra ítélte.

§§ A kirendelt védelem. A ügyvédi kamara részéről kirendelt védelem szociális hivatalának betöltésére némi árnyat vet az az incidens, amely egy bűnpör keretében ma a védelmet helyezte az érdekesség előterébe. A budapesti esküdbírósa ma tartotta ezidei első tárgyalását. *Turcsányi Béla* harmincegyéves lakosság volt a vádlott akit szándékos emberölés kísérletének büntetőért vont felelősségre a bíróság.

Turcsányi szerelmi lángra lobbant *Garai Marika* kocsmái üzemeltetőtől iránt, aki egy ideig elgondolta a lakosságig udvarását, de később, megtudva szomorú anyagi viszonyait elutasította magától. *Turcsányi* nagyon bántotta a leánya elhűgűése és a múlt év október 9-én bement a Marokos-utca 4. számú kocsmába, ahol a leány üzemeltető volt. *Garai Marika* a vendégeket szolgáta ki s nem hajtotta a lakatos szeremes ömlengéseire. Az érzékeny szerelmes egyszerre revolvert rántott elő és háromszor rálőtt a leányra, akik a hátán a jobb és a bal csipője táján meg is sebesített. Ezért a lövődőlésért került ma a vádlottak padjára *Turcsányi Béla*. A tárgyaláson *Zsitray László* emelt, a vádat dr. *Geszti Andor* királyi ügyész képviselte. Az elnök a tárgyalás elején bejelentette, hogy az ügyvédi kamara dr. *Lauffer József* ügyvédet jelölte ki a vádlott védelmére, de ő akadályoztatása miatt nem jelenhetett meg, mire a kamara dr. *Vamos Henrik* ügyvédet bízta meg a védelemmel. Dr. *Vamos Henrik* a tárgyalás elnapolását kérte, arra való hivatkozással, hogy a megbízást későn kapta meg. *Zsitray László* emelt az ügyvédek a tárgyalás elnapolására vonatkozó kérelmét elutasította. *Vamos Henrik* fölcsóválása után az elnök a bíróság határozatképpen bírálta, hogy a bíróság *Turcsányi Béla* védelmére a meg nem jelent védő helyett más védőt jelöl ki. Dr. *Vamos Henrik* tiltakozott az ellen, hogy a védői székből elmozdítsák, és e határozat ellen semmisségi panaszt jelentett be azért is, mert a vádlottat a védő szemérvé neve nem is kérdezte meg. A védői széket azután *Rupp János* ügyvéd foglalta el.

Az esküdtek verdikülükben büntöské mondták ki, *Turcsányi Béla* az erős lemondásban elkövetett szándékos emberölés kísérletének büntetésében. A bíróság egyetértő döntéssel a vádlottat. Az ügyész megnyugodott, vádlott és védője semmisségi panaszal étek.

TÁVIRATOK

Osztárk delegáció.

Bécs, január 11.

Az osztárk delegáció költségvetési bizottsága ma kezdte meg a hadügyminisztérium költségvetésének tárgyalását. *Bacquehem* márkai előadó néhány bevezető megjegyzése után dr. *Kramar* (ifjúság) szólalt föl és polemizált *Goluchowski* ismert exposéjával.

Kijelenti, hogy a külügyminiszter csak az okból beszélt a hármasszövetség ellen ültözött áskálódásokról, hogy a hármasszövetség fontosságát kímélje. Hátal istennek nem nyűgünk többé az orosz-ellenes politika súlyát alatt és jövőre lehetetlen az olyan osztárk politika, amely Ausztriát porosz gyámság alá helyezi. Hibáztatja azután az exposéban azt a rideg hangját, amelyet Szerbiával szemben használ, annyival is inkább, mert

Szerbiában mind nagyobb a bizalmatlanság Ausztria szemben a Milánai való politika és a magyarok szerbelles gazdasági politikája miatt. Nagyban és egészen meg van elégedve *Goluchowski* politikájával, de mégsem szavazza meg a költségvetést a zilált belügyi helyzet miatt.

Gróf *Schönbörn* meg van elégedve a külügyminiszter exposéjával és hangsúlyozza a jó benyomást, melyet az Oroszországgal való egyetértés megszürlésére keltett. Utal a francia parlamentben újlág mutakozó rokonszenvre monárhiákkal szemben és kívánja, hogy viszonyunk e köztiársasághoz behatolban ápoltsák.

Sustersics rosszalja a külügyminiszter magatartását, hogy a pápaválasztásnál a vétőjogot gyakorolta. Amit az exposéban a vétőjog gyakorlásának igazolására felhozott, nem felel meg a valóságnak, mert részint Ausztria nem-katolikus állam, mert nem korozozzák katolikus szellemben. Másrészt szokás,og létezését a meghatározottabbban vitatják. Szónok tovább beszél.

Dr. *Silvester* delegátus a hármasszövetség felújítása felett való megelégedésének ad kifejezést, helyesli a balkán-politikai céljait és reményli, hogy e törekvést eredmény fogja koronázni. Dr. *Stransky* azt kívánja, hogy az autochton bolgár lakosságot a mohamedán albán lakossággal szemben ne rövidítsék meg, majd az ellen tiltakozik, hogy Kohn hercegéseket mással helyettesítsék, állítólag német főpappal. Gróf *Ziedlitz* utal arra, hogy a minisztériumnak alkotmányszerűleg nem szabad belső ügyekre befolyást gyakorolnia, miért is szükséges hogy a külügyminisztérium költségvetésének megszavazásánál teljesen tekintsenek el a belpolitikai szempontoktól. *Schönbörn* herceg köszönetet mond a külügyminiszternek azért, hogy a monarchia érdekeit kieleme tudta őrizni. Szóló elmondja a költségvetést. Kijelenti, hogy hiva a hármasszövetségnek, és hangoztatja, hogy a hármasszövetségnek kívül az Oroszországgal való szövetség is célszerű.

Gróf *Zelditz* kérdést intéz, milyen stádiumban vannak az idegen hatalmakkal a kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalások.

Pergelt helyesli külpolitikánk irányát, valamint azt is hogy monarchiánk a pápaválasztásnál a vétőjogot élt.

Tollinger jelentéketlen felszólalása után berekesztették az általános vitát.

Gróf *Goluchowski* a hallott beszédekre reflektálva, kijelenti, hogy a hármasszövetség mely nagy szolgáltatásokat tett a békének, kiállta a próbát és még sokat fog külpolitikánk alapja maradni. A Balkán-kérdésre vonatkozólag hangsúlyozza, hogy a porta indonenciájával szemben erősebb ellenőrt és fogunk gyakorolni. Két évezrednyi idő adatik a portának, hogy az ámenetet az új állapotba megcsinálja. A csendőrség újraszervezése is biztosítéka lesz a reformok sikerének.

Páris, január 11. A Havas-ügynökség jelenti Santo-Domingóból: *Jimenes* tábornok ágyuzza a várost, miközben egy gránát az amerikai követésen robbant föl.

München, január 11. A nemrég váltóhamisítás miatt elítélt *Seyboth* birodalmi gyűlési képviselőt, akit ideiglenesen óvadék mellett szabadon hagytak, szökés gyanúja miatt letartóztatnak. Vagyonára kimondták a csóndot.

Chamberlain és a devonshirei herceg.

London, január 11. Ma tették közzé a devonshirei herceg és Chamberlain között az unionista egyezményre vonatkozólag toly levelezést. A devonshirei herceg azt állította, hogy a jelen körülmények között lehetetlen az unionista szervezés törekvést fenntartani. Feleletében Chamberlain ajánlotta, hogy az unionista egyezmény kiküldetésén általános gyűlést tartsanak és kijelentette, hogy ha a többség a devonshirei herceg mellett nyilatkozik, akkor Chamberlain hívei visszavonulnak. Egy másik levélben kijelentette Chamberlain, hogy a hercegnek szándéka magatartásával a homerule-párt támogatása. Erre a herceg azt felelte, hogy a jövő általános választások a protecionizmus, nem pedig a homerule jegyében fognak lefolyni. Ő az unionista egyezülés feloszlása mellett nyilatkozik. Chamberlain küzd ez ellen és saját felelősségére ajánlja egy olyan általános gyűlés egybehívását, mely döntőn a követendő magatartást illetőleg.

Kölgazdasági táviratok.

Bécs, január 11. A bécsi bankgyűléslet és a pesti kereskedelmi bank fix átvette a hernádvölgyi vasgyár részvénytársaság 10 millió koronáján 4 1/2%-os kötvényeit. A hernádvölgyi vasipar részvénytársaság közgyűlése 1902. december 24-án elhatározta a kötvények kibocsátását a függő adósságok törlesztésére. A bank-konzorcium a oimleteket szabadkézből való eladás útján fogja elhelyezni. A hernádvölgyi részvénytársaság elsőbbségi kötvényei 30 éven belül fizetendők vissza, de 1909. előtt nem sorolhatók ki. A oimleteket Bécsben fogják cirozni.

Bécs, január 11. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Eladott: *Buda*: tiszavidéki 8-50-9- K., márosi 8-45-8-65 K., bányási 7-95-8-60 K. *Ross*: tótfelvidéki 6-80-6-95 K., pesmegyei 6-90-7- K., déli-vasuti 6-80-6-95 K. *Magyar tengeri*: 5-45-5-55 K. *Magyar zab*: 5-70-6-80 K., válogatott 6-65 K.

REGÉNY

MADELEINE

Irta: KIELLAND L. SÁNDOR

(12)

Este, lefekvés előtt a két Garman megbeszélte a nap eseményeit. A követségi titkár szobája a konzuléba nyílt. És noha amaz minden este cigarettázott, ami a konzulnak pestis volt, azért a két szoba összekötő ajtajának éjjelre mindig nyitva kellett maradnia.

Mindegyiküknek más és más módja volt a levelezésében. A konzul lassan, bizonyos sorrendben vetkőzött s minden ruhadarabját szépen összehajtogatva, egy bizonyos helyre tette. Richárd bácsi ellenben csak lerángatta magáról a felső ruháját s elhajigálta valamire. Aztán felvette a hálóküntösét, leült, füstölt, amíg a bátyja el nem készült.

— Mégis csak ördögös ez a fickó ez a Worse! — mondotta a követségi titkár és nagyot nyújtzkodott a karosszékben. — Valóságos jól esik az embernek, amikor valaki így istenigazában kimondja a magát.

— Tuláságosan heves, nem tud mértéket tartani! — felelte a konzul a maga szobájából.

— Eh! Abból a mértéktudásból ugyis eleget kap az ember. Jó, ha a fiatalság könnyit magán, joga van hozzá!

— Ohó! Micsoda különös beszéd ez téled, Pirre? — pattant fel a konzul és egészen az ajtóig jött — mi az ördög haszna volna a világunk abból, ha a fiatalság minden egyes alkalommal ilyen kiabálást vinné véghez!

Hanem Rikárd bácsi nem félt, amikor így kettesben magukra maradtak. Kényelmes fölállt s lecsuszította a válláról a hálóküntösét. Ott állott szemben a két Garman — még pongyolában is ugyancsak elütöttek egymástól.

— Igaz, tudod-d mit, Friyes Keresztély! — mondotta Rikárd bácsi és rátette kezét a bátyja vállára — hogy a fiatalság az ő lármájával valami sokat használjon a világnak, azt éppen nem akartam mondani. Hanem hogy viszont mi ketten nagyon keveset használunk a világnak azzal, hogy befogtuk a szánkat, erről szentül meg vagyok győződve!

— Mi... mi... micsoda? Ezek ostobaságok, Rikárd! — mondotta a konzul kelleltenül — és visszatért a szobájába.

Visszafeküdtek az ágyukba és eloltották gyertyájukat.

— Jó éjszakát Friyes Keresztély!

— Jó éjszakát! — felelte a konzul kurtán.

De amikor Rikárd közel volt ahhoz, hogy elaludjék, félalomban hallotta, amint a bátyja így szólt:

— Pirre! Pirre! Alszol már?

— Nem! — felelte és észrevette az ágyában.

— Hallod-e! — hangzott újra a konzul szobájából. — Abban, amit az imént mondtál, egy és más tekintetben talán mégis igazad van... Jó éjszakát!

— Jó éjszakát! — mondta rá a követségi tanácsos és egészen halkán belenevetett a vákosába.

Kevéssel azután a két öreg ur békésen együtt horkolt.

KILENCEDIK FEJEZET.

Torponder János Károly Oszkár Gusztávot az ő csöndes szerelme erősen fosztogatta. Minden fillérét, amelyre csak égetően nem volt szüksége részt a ruházatára, részt arra fordította, hogy szerelme tárgyának a bátyját traktálja, mert sohasem volt bátorsága ahhoz, hogy valami ajándékkal kínálja meg Mariannet.

Az a kerülő azonban, amelyet így a szerelmében tennie kellett, nem volt sokáig a kedvére, s az Anders kúnyhóájában rendezett ivások meleyekben részt kellett vennie, ha Mariannet egy pillanatra látni akarta, már végképp terhőre váltak.

Eleinte nagyon kényelmetlennek érezte Marianné a betűszedő szerelmét. Már kora gyermek-ségétől hozta volt ahhoz szokva, hogy védekeznek a férfiak ellen, nagyon szép volt. De a szerencsétlenség után minden hódolatot, amelyet irányában mutattak, cselvetésnek nevezte, s azt az ellenszenvet, amelylyel rá felelt, rendesen hitetlen mosolygással, vagy valami vaskos megjegyzéssel fogadták.

Valami végtelen keserűséget érzett a miatt, hogy a férfiak nem akartak hinnit többé az ő védekezésének a komolyságában. Eppen azért rideg volt mindenkihez, aki csak közeledett hozzá.

De mikor látta, hogy Torponder mindig egyforma távolságban marad tőle, udvarias az alázatosság, hát végül hozzászokott s később már bizonyos fajtájú részvétet is érzett iránta.

De Tom Robsontól ellentétlenül irított. Ami nem volt csoda, hiszen Tomot a legrosszabb oldaláról ismerte — tudniillik amikor ivott. Holott délelőtti órákban szinte az igazi úrból is volt valami Mr. Robsonban. Mindig kék posztóruhát, színes inget és — amikor száraz idő volt — amerikai vitorlavászon-cipőt viselt.

A konzulnak igazi élvezetere szolgált, ha reggel a műhelyt Mr. Robsonnal bejárta. A munka jól ment s a hajó épp oly szépen, mint erősnek ígérkezett. Garman konzul épp oly jól ismerte, mint akármely más Tom Robsonnak a gyöngéjét. De ha a munkáját jól ellátta, akkor a szalad idejében azt tehette, amit csak akart. Régi, megcsontosodott alapelve volt az a cégnél, hogy minél kevesebbet törődött az „emberrel”-vel, annál jobban dolgoztak s annál kevesebbet kellett beszélni.

— Azt hiszem, tavaszra elkészülünk, ugy-e? — mondotta a konzul egy nap, július elején.

— Nyolc, vagy kilenc hónap múlva, ha a tél nem lesz nagyon nedves, konzul ur! — felelte Tom.

— Nagyon szerettem volna, ha május tizenötödikén bocsáthatnók vízre — mondotta Garman konzul csöndesen. — De senkinek se szóljon a dologról. Érti? Mr. Robson!

— All right, Sir! — felelte Tom.

Még barátjának, master Gabrielnak sem árulta el Tom a nagy napot; csak annyit mondott, hogy valamikor tavasszal lesz s Gabriel ennyivel is beérte. Ellenben nagyon győzte a kíváncsiság, hogy mi lesz a hajó neve. Tom megesküdött, hogy nem tudja, Morien pedig azzal torkolta le, hogy „ez olyan dolog, amihez iskolás-gyermeknek semmi közük”, amiből Gabriel azt következtette, hogy senki közülük határozottat nem tud különösen pedig Morten.

Ezen az egész nyáron igen rossz dolga volt az iskolával Gabrielnak. Sokat is kívántak tőle azzal, hogy mindig csak a könyveknél üljön, holott benn a műhelyben egész nap dolgoztak, kiállítottak és kalapácsoltak. Ertesítői nagyon szomorú ábrázatot mutattak, s minden hónapban, valahányszor be kellett őket apjának mutatni, mindig föltette magában, hogy egy kis beszédet tart, amelynek lényege az volna, hogy nem tanul tovább, hanem az irodába akar belépni, a tengerre akar menni, vagy más efféle akar kezdeni. De valahányszor apjának tiszta, hideg szeme elé került, minden szó nyomtalanul eltűnt az emlékezetéből és olyan butának és zavartnak látszott, hogy apja fejét ráta, ha elment és így szólt:

— Mégis csak különös ezzel a fiuval, hogy sehogysem akar megérni.

Az első időkben, mikor Madeleine Sands-gaardba jött, Gabrielle névze nagy vigasztalás volt, hogy bizalommal fordulhatott hozzá. Hanem Madeleine tuláságosan okos volt már neki. Már nem ijedt meg, ha azzal fenyegetődött, hogy megszökik a tengerre, vagy pedig patkánymérget kever az adjunktus grogijába. És végül Delphin urra is féltékeny kezdett lenni. A titkár különben csakugyan nagyon sokat foglalkozott Madeleinnel. Ezt Fanny asszony már rég észrevette. S minél inkább észrevette az ő tiszta ragyogó szeme mi történik körülötte, annál inkább rájött arra, hogy neki az elefántoskodás különös szerepét kell játszania.

Fanny asszony tudta, hogy Delphin mindenféleképpen résztvevő a főváros társadalmi életében; sem olyan fiatal, sem olyan tapasztalatlan nem volt, mint azon titkárok, akik az apja mellett szoktak lenni. Azért is örült annak, ha láthatta. De amikor ő is csak elébe került s hamarosan megadva magát bámulatával halmozta el, hát így gondolkodott magában:

— Ej! Hiszen ő sem különb a többinél!

Most azonban kissé gondosabban kezdte tanulmányozni. Talán még sem volt helyes, hogy így kihagyta egészen siklani kezéből. A szép asszony benézett a tükröbe és oda mosolygott saját magára: mégis csak tuláságosan neveléses volna hogy ilyen külsővel elefántnak álljon bel! Fanny asszony gondoskodott arról, hogy Madeleine a városban zeneoktatást kapjon. És Madeleine gyakran találkozott Delphinnel s olyankor szívesen csináltak egy kis kerülőt vagy az utcákon, vagy pedig a parkon át. Ezek a találkozások szórakoztatták Madeleinnel s jókedvűen, élénken beszélgetett kisérijével.

— Mondja csak Delphin ur! — mondotta egy napon — miért olyan rossz és követelőző, amikor mások is jelen vannak? Ha egyedül vagyunk, őn olyan szeretetreméltó.

— Ez onnan van, hogy csak kettesben vagyunk, akkor inkább a szívem szerint beszélek. De ha többen beszélgetnek, akkor alakoskodnom kell.

— Alakoskodnia kell? — kérdezte Madeleine nevetve.

— Igen... azt akarom ezzel mondani, hogy semmi kedvem sincs ahhoz, hogy mindenki, aki előtt kerül, beléláthasson a bensőmbé; lebecsátoztam függönyök mögött szeretek élni.

— Ah, igen... most már értem — felelte

Madeleine komolyan, de nem a kitüntetés miatt, amelyben részesült, hanem mert arra kellett gondolnia, hogy függönyök mögé rejtőzött ő is.

Egy kis utcácskában a kikötő mögött egy sereg halász közé kerültek. Horog és nagy csomó hal volt náluk, az éjjelt a tengeren töltötték.

— Huh! — kiáltott fel Delphin, amikor elhaladtak mellettük. — Ezt a halszagot nem szenvedhetem. Hanem igaz! Ó, Garman kisasszony, bizonyára hozzá van szokva ehhez az illathoz gyermekkorra óta, ott künn Bratvoldban?

— Ó igen! — felelte Madeleine és egy kis zavarodottság vett erőt rajta.

— Ami engem illet, — folytatta Delphin vigan — bizást elmondhatom, hogy elméletben barátja vagyok a népeknek. De be kell vallanom, hogy ha ez a kedves nép közel jön az orromhoz, akkor úgy érzem, mintha az érte való lelkesedésem kissé lelohadt. Van valami a halnak, dohánynak, kátránynak és gypaszövetnek ebben a keverékében, amit ki nem bírok.

Madeleine érezte, hogy azoknak az embereknek a jellemzése, akik között élt, mennyire illik ő rá is, akit ő annyira... Hát nagyon jó volt, hogy soha senki előtt el nem árulta magát!

Mikor átmentek a piacon, Delphin a Sands-gaard felé vezető utra mutatott.

— Látja, Johnson ur csakugyan ott megmegt Sandsgaardba. Tudja-e kisasszony, hogy ez az ember megbolondult?

Nem, erről még semmit sem hallott Madeleine.

— Igen, megbolondult, — erősítette a titkár — csak még nem állapították meg teljesen, vajon szerelmeiből-e, vagy pedig vallási kételyek miatt. Az első feltétele a szerelme mellett az szól, hogy csaknem mindennap kilóhol Sandsgaardba és egyedül beszélget Ráchel kisasszonnyal; a másikkól, a vallási tépelődésről pedig az tanusodik, hogy egyik legközelebbi vasárnapon prédikációt akar tartani a vezeklésről. Hiszen őn is meghallgatja, ugy-e?

— Nem tudom; ha a többiek elmennek a templomba, akkor...

— Nem nem! Igérje meg, hogy azon a vasárnapon előjön a templomba — kérlette Delphin és ránézett.

Válaszra már nem volt idő, mert a kapuhoz értek és Madeleine látta, hogy Fanny a függöny mögül lenéz az utcára. Ezenközben Johnson igazgató folytatta az utját; csakugyan Sandsgaardba ment. Az ellenben tulzás volt, amit Delphin mondott, hogy nap-nap után kilátogatott Johnson. Azóta, hogy akkor vasárnap olyan izgatottan disputáltak, nem járt Sandsgaardban; de azóta nap-nap után egybőre sem gondolt, mint arra az utolsó beszélgetésére Ráchellel, ott lenn a kertben. Johnson, mint maga is mondani szokta, szegény-nél is szegényebb családból származott. Garman konzul házában látta legelőször közelről a fényűzést, amelynek megvetéséhez szokott hozzá különben. Azért tehát előre is föltette, hogy semmitől sem vakittatja el magát és ebből az okból erőszakolt magára ebben a házban annyi komolyságot és megfontoltságot.

De amennyire meglepte őt a háznak hivalkodás nélkül való kényelme, éppen úgy ingott meg a gazdagoktól táplált előzetes véleménye, amikor Garmanékat közelebből megismerte. Johnson a gazdaságot lármásabbnak képzelte — sok pengővel és polárköszönővel. De ezek a nyugodt, sima emberek, ez a zajtalanság és kifogástalanság a háztartásban, és mindenekelőtt Ráchel kisasszony arra bírta, hogy előbbi nézeteiről lemondjon. De az a jóleső érzés, amely elűtötte, miután nehányszor megfordult már Sandsgaardban, csakhamar gondolkodába ejtette. Résen volt minden ellen, ami a hivatásától elvonhatta volna. Különösen egyet tett föl magában szigorúan: hogyha ki is emelkedett az alacsony sorsból és szegénységből, azért betölti az ő hivatását, itt is — a nép között, az iskolában.

Különben is nem ez a finom ház volt az, amely őt Sandsgaardba vonzotta. Hanem Ráchelhez való viszonya, amely rá nézve egyre mélyebb jelentőséget öltött. Nem volt ez különben egyéb nála, mint érdeklődés — mély, komoly érdeklődés, erősen lekötötték mindazok a benyomások, amelyek ennek a fiatal hölgynek a révén benne támadtak. Ráchelnek csakugyan csudálatos hatása volt rá, ha beszélt. akkor mintha valami éles, tiszta fényugár esett volna sok mindenre, ami eddig elkerülte a figyelmét. Mint minden ember, ő is lelkeben hordozta a kételkedés csirját, de olyan fiatal és romlatlan volt, hogy nem gyökeresedett meg még benne a kételkedés. Mikor aztán most ez a komoly leány így elébe került, hatalmas erjedés következett be a lelkében. És egyformán fellángolta egy a leánytól, mint a maga erőlyétől, nap-nap után nőtt a munkaképe. A csöndes, mindennapi örök munka olyan gyávanak tetszett neki, egészen más valami kellett ahhoz, hogy az ő becsúgya kielegűlhesse jusszon. Ezt Ráchel maga is megmondta neki.

(Folytatás következik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Szentek.

Pogány vagyok. — A szentek glóriája
Hibba szőria sugarát reám...
En tagadom, hogy lettek volna szentek!
— Gyarló ember volt... ember mindahány...!

Egyetlen szent van az egész világon,
Akiben hisz az én pogány szívem!
Aki előtt a fejem porba hajtom,
Mint a hívő a templom mélyében...!

Egyetlen fő van, melynek glóriáját
Vallom rajongva... hiszem igazán...!
— Téged imádlak néma áhítattal,
Te szent... te martir — édes jó anyám!...!

Miklós Jutka.

+ Asszonyok mint képviselőjelöltek. Nem sok embernek jutna eszébe, hogy éppen a távoli Ausztrália tart már ott, hogy a képviselőválasztásban nők is részt vehetnek. Még pedig mint választók és választottak. Ott ugyanis annyira előljár a nő emancipálásának a küzdelmeiben, hogy a szövetséges ausztráliai államok parlamentje kénytelen volt az angoloknak is megadni a pozitív és negatív választói jogot. A választás előtt az ausztráliai asszonyok nagy agitációt fejtettek ki, hogy nő is kerüljön a parlamentbe, de az agitációjuk eredménytelen volt, mert egyetlen jelöltjük sem kapott többséget, sőt nem is vették komolyan az asszonyjelölteket. Az angol újságok most mulatságos epizódokat közölnek az ausztráliai választásról, amelyen a nők is szerepeltek. Egy választógyűlésen, amelyen a női jelölt hallgatóságot meg akarta nyerni eszméinek, a jelölt minden kijelentését, még a legkomolyabbakat is, viharos derültséggel fogadták. Ez nagyon elkedvetlenítette a szónokot, aki végre félbeszakította beszédét:

— Nos, ha nem beszélhetek magukkal, akkor majd énekelek.

Leült a zongora mellé és két dalt énekelt el, de még ez sem hatotta meg hallgatóit. A választáson azután csúnyán megbukott. A jelölt megjelenése különben elég volt ahhoz, hogy jókedvre derítse a választókat. Lovaglóruhában jelent meg, kis kacér sipkával a fején és lovaglóostorral a kezében.

+ Válasz előtt. Egy idősebb ember állott e napokban a párisi törvényszék előtt. Az volt a panasz ellene, hogy cinikus nyíltsággal, a családi tűzhelyről, felesége szemelattára szegte meg a hitvesi hűséget.

— Mi a neve? — kérdezte a törvényszéki elnök. A bepanaszolt egy pillanatig habozott, majd nevetgélve mondta:

— Ilyesmí egyszerű minden férfival megtörténhetik, de derültség moraja zugott végig a tárgyalóterem.

A bepanaszolt eleinte sehoggy se tudta megérteni, hogy miért tetszik ennyire felelete a hallgatóságnak. Nemsokára azonban magához tért bámulatából és sejtje, hogy a kérdésre nem odavágó választ adott, magyarázatokká igy szült:

— Elnök ur kérem, ki kell jelentenem, hogy nem hallok egész jól, azért méltóztatásuk kissé hangosabban föltenni a kérdéseket.

Az elnök ezt tudomásul vette és így a tárgyalás zavartalanul folytatódott. A kihallgatás során a férj után mindjárt a feleséget hallgatta ki a bíróság.

— Tehát ön fenntartja a panaszát? — kérdezte az elnök.

— Ó köszönöm, nem vagyok fáradt, — felelte az asszony hálás mosollyal.

A közönség újból hangos derültségre fakadt. Az asszony erre, szintugy mint előbb a férje, mentegősködött.

— Elnök ur, kérem, én kissé süket vagyok, sziveskedjék hangosabban föltenni a kérdéseket.

— Igen, igen, — felelt az elnök. — Most már jól tudom fogni, hogy ön és a férje nem mindig értették meg egymást...

+ A nőkérdés Koreában. A „hajnali ösöd országot” a legjobb akarattal sem lehet a nők paradiosomának nevezni. A koreai a nőt a férfi rabszolgájának tekintti. Jellemző ebben a tekintetben, hogy a koreai nőnek nincsen neve. N. N. leányának, vagy X. Y. testvérének nevezik. Ha férjhez megy, saját szülei arról a városrészről vagy kerületről nevezik el, amelyben a házasságot megkötötte. Anyósa és apósa ellenben azon a néven szólítja, melyben házassága előtt élt. Ha gyermeke születik, akkor N. N. anyjának nevezik. A házasságokat közvetítés útján kötik. A férj a lakadalmi szertartásnál látja először feleségét. Az újdonsült és előkelő férj rendszerint csak az első három-négy napot tölti felesége oldala mellett, azután hosszabb ideig feléje se néz, hogy bebizonyítsa, hogy nem túlságosan szereti. Az

asszonyokkal szemben olyan közönyűsek a koreaiak, hogy az olyan férfiakat, kik feleségük halálát megsíratták, a társaságban kicsúfolják. Pedig a koreai asszonyt, a Kelet legpompásabb asszonyának mondják. A házasságkötés vagy a férjnek elhagyása a ritkaságok közé tartozik Koreában. Az ilyen megosalt férj a bíró elé idézteti az asszonyt, ki vesszőcsapásokkal bünteti meg. A férj azután valamelyik szolgájának vagy hivatalnokának ajándékozhatja. A koreai illemdex szerint özvegy asszonyt nem lehet feleségül venni, mert a jobb társaságban megkövetelik, hogy az özvegy meghalt férjét egész életében gyászolja. Ha valamelyik özvegy mégis férjhez megy másodszor is, akkor második házasságából született gyermekeit törvényteleneknek tekintik. A jobb társasághoz tartozó özvegyek, bármilyen fiatalok és szépek is, egyáltalában nem találhatnak férfit, aki elvegye őket. Az ilyen asszonyok rendszeren valamely gondosabb férfit ügyessé válnak. Azért nem tartozik a ritkaságok közé, hogy fiatal özvegyek, férjük halála után megülik magukat, hogy így a megboldogult iránti hűségüket bebizonyítsák és hogy megmeneküljenek a rájuk várakozó becsületességől. Mint özvegyek ugyanis védtelenek, gazdátlanok, mindenki magához ragadhatja őket. Az öngyilkosság leggyakoribb módja az in-mun, azaz a nyakerek keresztülmetszése. Hogy ennek a siralmas állapotnak véget vessenek, a japánok tíz évvel ezelőtt arra bírták rá Korea királyát, hogy engedje meg az özvegyeknek a másodszor való törvényes férjhezmenetelt.

+ Talpraesett gépirókisasszony. Maro Twain, a világhírű amerikai humorista, legutóbb a következők között:

A főnök, mint rendszeren, rosszkedvű volt és rosszkedvét mint rendszeren, alkalmazottain töltötte ki. Minthogy pedig a gépirókisasszonynyal volt leg többször dolga, annak kellett elszenvetnie a szekurátit.

— Meg kell örülni! — ordította a főnök. — Ezer-szer megmondtam, hogy az én asztalomhoz senkifia ne nyuljon.

— Nem is nyult hozzá senki.

— Ugy? Hát ki tette ide ezeket a bolyegeket. Ki más, mint maga kisasszony?

A kisasszony egy szót se szólt, leült a géphez és elkezdett kopogni.

— Tegye el ezeket a bolyegeket — rivallt rá a főnök.

— Hová tegyem?

— Ahová akarja, csak ne lássam többé magam előtt.

A kisasszony elvette az asztalról a bolyegeket, sző nélkül megnevedesítette és ráragasztotta a főnök kopasz tarkójára. Aztán kérte elbocsátását.

+ Az iskolából.

Tanító: Mondj egy tárgyat, amely állatszót, Károly: A kulcslyuk.

Tanító (a növendékeihez): Ha van még otthon gyerek, akit iskolába kell már küldeni, szóljatok apátnak, mert még nincs késő.

Károly: Nálunk még nincs, de áprilisban hoz egyet a golya.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adnak vissza. —

Tudatlan. Késsel, villával hogy kell banni? Mátyás király az újjával evett, de úgy, hogy az uja mégse lett zsíros. Az ügyesség (nem az ügyesség) dolga az egész! Hiszen ma már az utolsó Kovács-legény is párja tudna lenni e tekintetben Mátyás királynak. Akkor a felsőbb körökben undorodnak a zsíros körümtől, ma már az alsóbb regiszterekben is irtóznak, ha valaki a szájába teszi ezt az éles szereszmot: a kést. Ma ezt a nyakára szoktuk tenni a felebarátunknak. Valami kényesebb hölgy meglátja, hogy késsel, éles késsel lapátolják szájába a krumpit, hát ideggörcsöskbe esik tőle. Juji! — És jogosan. Mert lássa, kérem, a kínaiak között még a teherhordó kulik is bizonyos graciozitással és bizonyos gömbös fűcskakkal bajlálják magukba az életfontos rízszakszemeket; hát ne lennének mi valamivel különbek, mint a kínaiak, akik az ő falaik tövéből ezer esztendővel ezelőtt menekültünk a nyugat-európai civilizáció szárnnyai alá! Csak tessék a kést arra használni, amire való: felszeletelni a húst. De egyébre semmire se. Pláne lapátnak!... Arra való a villa. Ügyes, okos szerszám ez; néha ügyesebb, mint aki használja. Hát csak tessék tanulni tőle. Maga villáján tanul a magyar.

Bortermelő. Horváthi. Kérdésére a Magyar Borkereskedelem a következő szakvéleményt mondja: A dohos hordónak használhatóvá tétele céljából a

hordót oly forró vízzel kell kiörlőzni, amelyben hektoliterenként egy 1/2 kilogramm szódát oldtak föl. A forró szódás oldattal ürítelmének 1/3-ad részéig, megöltött hordót 10 percig kell hengergetni, azután fonékára felállítani és egy 1/2 napon át állni kell hagyni. A kiültit oldatnak kifolytatása után hideg vízzel öblítendő ki a hordó, míg a víz egészen tisztán ki nem folyik. Ha ezután a hordót egy szál kénlappal kénézzük, úgy alkalmassá vált bor-nak eltárolására. Minthogy azonban igen sok esetben előfordul, hogy dohosnak tartják a penészes hordót, ennőlfogva, óvatosságból a kirázás előtt kinyitandó a hordó, amelyek dongái belülről kemény kefével lekefelendő és az azokon mutatkozó hólyagok késsel fölnyitandók, mert rendszerint a fahasadékaiban tenyészik a penész-gomba. Alapos ki-kefézés után be kell huzni a hordó kivett fonékát és akkor a kalmazandó a kiforrázás. — P. G. Ez a forma, a földolgozásnak ez a módja nem illik a tárgy komolyságához. — Várárhelyi Arad. Erdőten sablon. E. O. A kérdészt kéziratról semmit sem tudunk. Legutóbb beküldött dolgai a közlönetiletségre győzők. K. L. Vár. 1. Az adóttétel a jövedelemtől függ. 2. A pesti izraelita hitközség irodájához (Sip-utca 10.) címezendő. — Erdélyi. A katonasorvosoknak az az előnyük van az állatorvosok fölött, hogy a katonasorvos legkisebb rangja már főorvos (2040 korona fizetés és egyéb mellékilletékek) a idővel vezér-főorvos lehet, amikor a sok mellékilletékes kívül az évi fizetés 11.400 korona. Az állatorvos a katonaságnál az állatorvosi ranggal kezd meg a szolgálót (évi fizetése 1680 korona) és csak az első osztályú fő-állatorvosi rangot érheti el, amikor az évi fizetése 3100 korona és megfelelő lakáspénz. Ranganban is az állatorvosok előtt vannak a katonasorvosok. — S. R. Erzelmeit respektáljuk, egyebet nem tehetünk. — Tula. Fejtőrdő érthetlenség. — Titán. Rimes próza, elmúlt akultálással súlyosbítva. — M. G. Temesvár. A Népszinház titkársága hivatalból megadja a pályázatokra vonatkozó felvilágosításokat.

Sorsjegyek.

448—61. számú Magyar vöröskereszt-sorsjegye 12 koronát nyert. — P. F. Brassó-Rossnyó, Söptel előfizető. M. A. E. Nyerges-Ujraju. K. J. Hajdu-Dorog, V. G. Kis-Rákos, H. A. Gyimes, Középlak, Petrozény, Dr. B. Gy. Kinga, F. S. Jászó. 256 498. számú előfizető. P. K. Kenygel, Dr. K. O-Tura, S. E. Bereg-Pene, 242 064. sz. előfizető Nagymarton, G. Róza Budapest, F. A. Zsibó, M. D. Csap, L. J. Mohács, 259 826. számú előfizető Dr. M. G. Jám, R. K., P. A. Tót Pelsőcz, F. G. Szeliúgy, I. N. H. M. Dicső-Szent-Márton, L. J. Jászberény, dr. M. S. D.-Földvár, D. I. Enes, P. I. Doboz, 255 622. előfizető Beregszász, M. Gy. Nyír-Bogdány, S. T. Kis-Csell, S. L. Szdras-patak, M. N. Beszterce, N. B. Hajdúszovát, dr. V. M. Komárom, B. A. Nagy-Séinds, N. L. Kapuvár, W. A. Csőke, G. G. Paks, Sugatag, N. I., W. M. Temesvár, Z. J., Sz. G. Éte, sorsjegyeik nem nyertek.

KÖZGAZDASÁG

A jegybank osztaléka. Az Osztrák-Magyar Bank főtanasója a ma előterjesztett 1903. évre szóló mérleg alapján a lefolyt év osztalékát részvényenkint 60-20 koronában állapította meg. A múlt év második felére szóló szelvényekre, tehát 32-20 korona osztalék esik. A két állam az 1903. évi jövedelemből 634.402-80 koronával részesedik.

Gazdasági hírek. A magyar szappangyárosok mozgalmat indítottak a külföldi silány minőségű szappan beözönlése ellen s e célból mindenekelőtt szervezkednek. Aikuló gyűléseket e hó 17-én tartják a kereskedelmi és iparkamara helyiségében. — A kereskedelmi miniszter törvényadta jogával élve, megengedte a budapesti szalámigyárosoknak, hogy a folyó év első két hónapjának vasárnapjain déli 12 óráig irodáikban is dolgozhassanak. — A fumei Lazarus-hajógyárban ma bocsátottak vizre egy, a haditengerészet számára készült kisebb gőzöst. — Kecskemét város tejjel való ellátására a hozzátartozó Szentkirályi pusztán új tejszedőket alakul, amely egyelőre 120—150 tehénrel kezd meg működését. — Krimmit-schauból jelentik, hogy a gyárosok az ottani lakdász-iránydolgában a munkásokkal többé tárgyalásokba sem bocsátkoznak mert a munkát kereső elemek annyira tolonganak munkáért. — Szerbiában a régi Milánpénz-kezt bevonásával új pénzt adnak ki: hat millió értékű ezüst egy-, két- és ötfúdarosokat. — A belgrádi cukorgyár, melyet német tőkével alapítottak s amely térvesszéssel fenyegette cukorkivitelünket, megszüntette működését, mert a szerb kormány nem tud neki kellő támogatást biztosítani.

A Nemzeti Balansbővítő Részvénytársaság folyó év december havában 98 darab baiesetbiztosítási kötvényt állított ki, melyek haláleset 7 544 400 korona, rokkantság esetére 8 652 900 korona és mulékony keresetképtelenség esetére 5624 korona napikar-talanításra biztosított összegről szólnak. Nevezett társaság a múlt év január hó 1-étől december hó végeig terjedő időszakban 9745 álmánlatot kötvényesített és pedig 94 988 797 korona balá esetre, 117 199 676 korona rokkantság esetére és 52 739 korona mulékony munka-képtelenség esetére biztosított összegekkel. Főállású óta a társaság baleseteit 5,404 292 korona 59 fillér kártérítést fizetett ki.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1904. január hó 12-én.

Fidelio.

Nagy opera 2 felvonásban. Zenéjét szerz. Beethoven Lajos. Szövegét írta Treitschke. Fordította Lengyel.

Személyek:

Fernando	Takács	Jaquino, kapus	Gábor
Pisarro	Ney D.	1-ös fogoly	Juhász
Florentin	Broulik	2-ik	Ney B.
Leonora	Vasquez	1-ös tiszt	Zolnay
Rocco	Szendrői	2-ik	Fodor
Marcellina	Szöyer		

Kezdet 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1904. január hó 12-én.

Sötéttség.

Színmű 4 felvonásban. Írta Rutkai György.

Személyek:

Váry Kálmán	Szacsavay	Istványiné	Jászai M.
Clementine	Helvey	Istvány Lajos	Császár
Emma	P. Márkus	Bognár	Rózsahegy
Andor	Dezso	Veres	Mészáros
Rudas József	Gábnay	Vértesné	Vizvári
Vera	Váradi	Róza	Gulai E.
Erős László	Gyenes	Mici	Podai
Istvány G.	Gál	Franci	Batizfalvi

Kezdet 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1904. január hó 12-én.

Józsai.

Bobozat 3 felvonásban. Írta Molnár Ferenc.

Személyek:

Dr. Sebő	Hegedűs	Attila	Tanay
Dr. Vespelti	Góti	Micu	Fábián
Csongrády	Fenyvesi	Péter	Szerényi
Csongrády	Vasvári	Poldi	Tapolczai
Lajos bácsi	Vendrei	Franci	Bárdi
Lóhiné	Kertész	József	Győző

Kezdet 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1904. január hó 12-én.

Az ezüst papucs.

Fantasztikus nagy operetta egy előjáték és 2 felvonásban. Írta Owen Hall. Fordította és magyar szöveget alkalmazta Helai Jenő. Zenéje Leslie Stuart-tól.

Személyek:

Vénusz kir.	Humayer	Wronn	Ródei Sz.
Stella	Kür	Sir Viktor	Nyárai
Judicia	Batizfalvi	Borkeley	Raskó
Aroia	Harmath	Brenda	Kápolnai
Gillian	Szentmiklósy	Louis	Szirmai
Samuel Twenks Kovács M.	Miss Bella		Krecsányi

Kezdet 7 órákor.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.

Kedd, 1904. január hó 12-én.

Makrancos hölgyek.

Operett 2 felv. Írta Bolten-Baekers, fordították Molnár F. és Faragó J. Zenéjét szerz. Lincke Pál.

Személyek:

Themistokles	Ferency	Polko	Verő
Lysistrata	Fedák	Leonidasz	Thury
Bachis	Szamosi	Nulpioz	Papp
Chrysiáz	Bánó	Amor	Szentgyörgyi
Plautiasz	Torma	Paulina	Csatár
Klissz	Oláh	Chloe	Hidvéghy

Kezdet 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1904. január hó 12-én.

Sherry.

Operett 3 felvonásban. Írta Ordonneau. Fordította Rutkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Félix Hugó.

Személyek:

Mac Sherry	Tollagi	Pepita	Szentgyörgyi
Jane	Kornai	Leonard	Szabó
Anatol	Ráthonyi	Auricia	Sziklai
Mistigrette	Zöldi E.	Katalin	Tomcsányi

Kezdet 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1904. január hó 12-én.

A modern asszony.

Írta Ráth István.

Kezdet 7 1/2 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Kedd, 1904. január hó 12-én.

A párisi.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Gondinet Edmund.

Fordította Paulay Ede.

Személyek:

Brichanteau	Náday	Geneviève	Ligeti
Savourette	Vizvári	Pontaubertné	Lendvayné
Pontaubert	Hetőnyi	Leonide	Vizvári M.
Fongorolles	Pálffy	Embelline	Keczeri
Gontran	Latabár		

Kezdet 7 órákor.

Kedden, január 12-én, a fővárosi Vigadó nagytermében

Kubelik Kubelik Kubelik Kubelik

2-ik és bucsuhangversenye.

Jegyek a „HARMONIA” zeneműkereskedésben kaphatók.

Reményi Mihály

műhegedű-készítő. A magyar kir. Zeneakadémia szállításán.

Budapest, VI., Király-utca 44/5. sz.

Ajjánla den raktrást valódi olasz, francia, angol, német és magyar műhegedűk, gordonkák és vonókban, legújabb hegedű-alaki tokok szolid, finom kivitelben. Gyanták, állírtók, hangjelzők és legújabb formában.

Quintett és tartós hangversenyhegedűk, melyeket a legnagyobb művészek, mint: Hubay, Burmeister, Grünfeld, Arányi, Geyer Sté, Vecsey, Földes, Bürger tanár urak hangversenyeken használnak előszeretettel.

Specialista:

vonal-hangszerek készítése és javításában.

Hangfokozó-gerenda, melynek bármely hegedűbe, vagy gordonkába alkalmazása által sokkal jobb, erősebb, szebb és kellemesebb hangja lesz. Sikeresen képes minden egyes hangszert. Régi hangszerek vétele és eladása a legmagasabb áráig. Képes árjegyzék az összes hangszerekről ingyen és bérmentve.

Pontos és legjobb

ÓRÁK

5 évi jótállás mellett.

Egyházi asztal órák, keresztelői kannák, ékszeres, óvőeszközök

részfizetésre is.

Javításokra és vidék megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN

módor

Budapest, Erzsébet-körút 29. szám.

Nevelőnőket

német, francia, nyelvi és zongoraleveleket, német és francia bonoeakat, gyermektanításokat, nevelőket, korrektorokat legalkalmasabban elhelyezhetek. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve. — Képes árjegyzék 17. H. em. 23. Országház háza.

Sorsjegyvétők

figyelmébe!!!

Sorsjegyvétel előtt, aki akár kézpénztárakat részfizetésre kíván venni, forduljon bizalommal hozzánk. Sokkal sem vehet oly előnyösen. Nincs túlfizetés, sem részletfizetés kényszer! Azonnali tulajdon- és jártékok. Sorsjegyekre, értékpapírokra, valamint vidék takarékpénztárak részvényeire a legmagasabb kölcsönöknek adjuk előnyös feltételeket.

Bármennyű felvilágosítással készséggel szolgálunk.

SORSJEGY LETÉTI-BANK

BUDAPEST, VIII., József-körút 17.

Személyhiteit, olcsó (költségtérítést) havi vagy negyedésként fizetve, a részletfizetésre ajánlunk. A részleteknek (hosszú távú) óvadékra is, ház- és földtulajdonosoknak (családok) is, hivatalnokok és kereskedőknek, iparosoknak, csatlakozóknak és kis, gyorsan eladhatóknak.

BALASSA ÁRPÁD bankbizományi íródjaja

Budapest, VI. ker. Vörösmarty-utca 57. sz.

TELEFON: Választószám.

110451. szám. 1903.

Árverési hirdetmény.

Az Ungvármegyei Luh község határában találhatók és 1902. évi 3072. bányakapitánysági számmal adományozott négy egyszerű bányamértek és ezen területen létező kőolajnak és furatsókának 1903. évi október 1-től számított 20 egymásután következő év tartamára leendő bérbeadását iránt az ungvári főerdőhivatalnál.

1904. évi február hó 4-én d. e. 10 órákor

írásbeli zárt ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Kiküldési árul szolgál az évenként nyerendő nyers kőolaj és földviasz egész mennyiségének 15 százaléka.

Versenyezni kívánók felszólítottak, miszerint ajánlatukat 200 (kettőszáz) korona bányapénzzel ellátva, a kitett határidőre az ungvári főerdőhivatalnál — nál is inkább nyújtás be, mivel elkészen beérkezett utóajánlatok figyelembe vételét nem fogadják.

Az ajánlatban a megajánlandó százalék számmal és betűvel kitűndő, annak határozott kijelentése mellett, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azokat kifogás nélkül elfogadja.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter ur. fenntartja magának azt a jogot, hogy az ajánlatok közt szabadon válassza az elfogadásra azt, melyet — tekintet nélkül az ajánlat magasságára — saját belátása szerint legmegfelelőbbnek talál, vagy hogy az összes ajánlatokat is visszautasítsa.

Az árverési és szerződési feltételek az ungvári főerdőhivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Budapest, 1903. évi december hóban.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Fontos! Biztos jövő!

Vasuti alítsték, csendőrségi és katonai alítsték, pénzügyőrök, vasuti alítsték, posta és távirat, alkalmazottak; közigazgatási és bírósági díjnyelők figyelmébe.

Mindazok, kik bármely okból a szolgáltatni előrehaladásához szükséges kvantifikációt nem szerezhetik meg vagy más pályára lépve maguknak kedvező és állandó állást és így biztos jövőt kívánnak szerezni, rendeljék meg az éppen most megjelent „Gyűjteményi”-köteteket.

„Verzékönyv az általános műveltség terjesztésére”

elmű könyvet, melynek segítségével bárki minden más könyv nélkül magánosan önmaga képes a polgári iskolák négy osztályának tananyagát megtanulni és abból sikeres vizsgát tölteni. E könyvet minden intelligensebb, talán iskolát végzett egyén sikerrel használhatja. Könyven érhető, világos, leegyszerűsített módon tárgyalja az összes előirt tananyagot. Tartalom: Számítás. Algebra. Egyenletek. Törtszámítás. Természetrajz. Természetrajz. Csillagászat. Földrajz. Mérték. Magyar nyelv. Magyar iskolai helyesírás. Versek. Szilárdítás. Német nyelven. Német olvasmányok. Földrajz. Világörnélem. Magyarországi történelem. Földmívelés. Ábrázoló geometria. Függelék: Utasítás a tanuláshoz. A verzékönyv ára a rendszeres iskolai tankönyvek árának negyedrészére 3 korona, mely összeg előre való befizetése esetén a munkát azonnal és bérmentve küldi a kiadó.

LAMEPE R. (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udvari könyvkereskedés

Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz.

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

(Tárgy: A tökéletes-varannói h. 6. vasuti vonal menetrendje.)

A tökéletes-varannói h. 6. vasuti vonalon a megnyitánapjától kezdve mindkét irányban két-két vegyes-vonat fog naponta közlekedni.

A tökéletes-varannói irányban az első vonat Tökerebesről reggel 8 óra 50 perckor indul és Varannóra délelőtt 10 óra 42 perckor érkezik; a második vonat Tökerebesről délután 3 óra 20 perckor indul és Varannóra délután 5 óra 45 perckor érkezik.

A Varannóról induló első vonat Varannóról reggel 4 órakor indul és Tökerebesre reggel 5 óra 52 perckor érkezik; a második vonat pedig Varannóról délután 12 óra 26 perckor indul és Tökerebesre délután 2 óra 15 perckor érkezik.

A részletes menetrendre néző az állomásokon kifüggesztett hirdetmények nyújtanak bővebb felvilágosítást.

Az igazgató.

Ásvány-Gőzfürdők

a Szt.-Lukácsfürdőben

KÜLÖN URI-GŐZFÜRDŐK

KÜLÖN NŐI-GŐZFÜRDŐK

Egész nap reggel 5 órától este 6 óráig nyitva.

A forró-meleg medencékbe a kénés

Buzogó forrás, a langy-meleg

medencékbe a Tímós forrás, a

hidegebb medencékbe a Török

forrás természetes ásványvízzel

szakképzett hozzáfollyással. a a a

Mind a medencze naponta

kénytelen lecsapolatni. A gőzhamrák természetes

kénés ásványvíz párákkal, a zuhanyok természetes forrásból

láttatnak el. a a a a a a a a a

Pihenőterem. Szórás. Pedicure. Manicure.

Ot jegy ára fürdőruhával együtt

a a a 3 korona 50 fillér. a a a

Szt.-Lukácsfürdő, gyógyfürdő, Budán.

FOVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Ma és holnap

Vénusz a földön

Hirtelen harag

(Tarka Sándor)

Les Fleurs d'Orange.

Először Budapest.

Les Floridos

és a remek januári műsor.

A tárlatban reggel 8 óráig Vörösis Ekléigánysokára hangverseny.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház	Királyi színház	Uránia színház
Szerda	Nincs előadás	Macbeth	Józsai	Esti papucs	Sherry	Makrancos hölgyek	Modern asszony
Csütörtök	A Walkür	Megjött a papa	Józsai	Esti papucs	Toldi	Aranyvirág	Modern asszony
Péntek	Brankovics György	Egyenlőség	Józsai	Esti papucs	Sherry	Makrancos hölgyek	Modern asszony
Sombat	Moharócska A törpe gránátos	Egyenlőség	Józsai	Esti papucs	Sherry	Makrancos hölgyek	Modern asszony
d. u. Vasárnap este	Tosca	Ujabb veszedelem	Józsai	Falu rossza	A drótotót	Makrancos hölgyek	Az éjféli nap országa
	Tosca	Egyenlőség	Józsai	Esti papucs	Sherry	Aranyvirág	Modern asszony

